

P.Z. br. 584

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/13-01/337

URBROJ: 65-14-11

Zagreb, 26. lipnja 2014.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Konačni prijedlog zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 24. lipnja 2014. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Arsena Bauka, ministra uprave, dr. sc. Zorana Pičuljana, zamjenika ministra uprave, Sandru Artuković Kunšt, zamjenicu ministra pravosuđa, Maju Sporiš, zamjenicu ministrice socijalne politike i mladih, prim. mr. sc. Marijana Cesarika, dr. med., zamjenika ministra zdravlja, Jogodu Botički, Borisa Miloševića i Ranka Lamzu, pomoćnike ministra uprave, te Marinu Kasunić Peris, pomoćnicu ministra rada i mirovinskoga sustava.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/13-01/296

Urbroj: 50301-09/09-14-6

Zagreb, 24. lipnja 2014.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Konačni prijedlog zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi sa člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Arsena Bauka, ministra uprave, dr. sc. Zorana Pičuljana, zamjenika ministra uprave, Sandru Artuković Kunšt, zamjenicu ministra pravosuđa, Maju Sporiš, zamjenicu ministrice socijalne politike i mladih, prim. mr. sc. Marijana Cesarika, dr. med., zamjenika ministra zdravlja, Jagodu Botički, Borisa Miloševića i Ranka Lamzu, pomoćnike ministra uprave, te Marinu Kasunić Peris, pomoćnicu ministra rada i mirovinskoga sustava.

 PREDSJEDNIK
Zoran Milanović

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ŽIVOTNOM
PARTNERSTVU OSOBA ISTOG SPOLA**

Zagreb, lipanj 2014.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU OSOBA ISTOG SPOLA

PRVI DIO

OPĆE ODREDBE

Predmet zakona

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se životno partnerstvo osoba istog spola, načela, sklapanje i prestanak životnog partnerstva, postupci nadležnih tijela u svezi sa sklapanjem i prestankom životnog partnerstva, vođenje registra o životnom partnerstvu te pravni učinci životnog partnerstva.

Pojam životnog partnerstva

Članak 2.

Životno partnerstvo je zajednica obiteljskog života dvije osobe istog spola sklopljena pred nadležnim tijelom u skladu s odredbama ovoga Zakona.

Pojam neformalnog životnog partnerstva

Članak 3.

(1) Neformalno životno partnerstvo je zajednica obiteljskog života dviju osoba istog spola, koje nisu sklopile životno partnerstvo pred nadležnim tijelom, ako zajednica traje najmanje tri godine i udovoljava pretpostavkama propisanim za valjanost životnog partnerstva.

(2) Postojanje neformalnog životnog partnerstva dokazuje se na isti način i pod istim uvjetima kao i izvanbračna zajednica.

(3) U slučaju spora između partnera, postojanje neformalnog životnog partnerstva dokazuje se pred nadležnim sudom.

Učinci neformalnog životnog partnerstva

Članak 4.

(1) Neformalno životno partnerstvo koje ispunjava pretpostavke iz članka 3. stavka 1. ovoga Zakona, stvara osobne i imovinske učinke na koje se na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovoga Zakona u području osobnih prava, odnosa vezanih uz djecu i imovinskih odnosa životnih partnera, osim članka 38. ovoga Zakona.

(2) Neformalno životno partnerstvo u području nasljeđivanja, poreznog sustava, mirovinskog osiguranja, sustava socijalne skrbi, obveznog zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, prava i obveza iz radnih odnosa, pristupa javnim i tržišnim uslugama te javnopravnog položaja stvara iste učinke, koji su posebnim propisima koji uređuju ta područja, priznati izvanbračnoj zajednici.

(3) Odredba iz stavka 1. ovog članka neće se primjenjivati na osobe koje su već u životnom partnerstvu ili u braku s trećom osobom.

Rodna neutralnost izraza

Članak 5.

Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu i propisima koji se donose na temelju njega, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

Načela

Članak 6.

(1) Životno partnerstvo zasniva se na načelima ravnopravnosti, međusobnom poštovanju dostojanstva, međusobnom pomaganju i uvažavanju životnih partnera.

(2) Zabranjen je svaki oblik nasilja u zajednici obiteljskog života, a prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u istoj uređuje se posebnim zakonom.

(3) Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, izravne i neizravne, temeljem sklopljenog životnog partnerstva, seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

I. SKLAPANJE I PRESTANAK ŽIVOTNOG PARTNERSTVA**1. SKLAPANJE ŽIVOTNOG PARTNERSTVA**

Pretpostavke za sklapanje životnog partnerstva

Članak 7.

(1) Za sklapanje životnog partnerstva potrebno je:

1. da su osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo istog spola
2. da su osobe izjavile svoj pristanak za sklapanje životnog partnerstva
3. da je životno partnerstvo sklopljeno pred matičarom.

(2) Ako u vrijeme sklapanja životnog partnerstva nije ispunjena koja od pretpostavki iz stavka 1. ovoga članka životno partnerstvo nije sklopljeno.

(3) Pravo na tužbu radi utvrđenja postojanja ili nepostojanja životnog partnerstva ima svaka osoba koja za to ima pravni interes i centar za socijalnu skrb.

Pretpostavke za valjanost životnog partnerstva

Članak 8.

Životno partnerstvo ne može sklopiti osoba koja nije navršila osamnaest godina života.

Članak 9.

(1) Životno partnerstvo ne može sklopiti osoba nesposobna za rasuđivanje.

(2) Životno partnerstvo može sklopiti osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na strogo osobna stanja, uz odobrenje skrbnika.

(3) Ako skrbnik iz stavka 2. ovoga članka odbije dati odobrenje za sklapanje životnog partnerstva, osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na strogo osobna stanja može u izvanparničnom postupku podnijeti prijedlog sudu za donošenje odluke o dopuštenju sklapanja životnog partnerstva, u skladu s odredbama posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose.

Članak 10.

(1) Životno partnerstvo ne mogu međusobno sklopiti krvni srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi do četvrtog stupnja.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se i na odnose nastale posvojenjem.

Članak 11.

Životno partnerstvo ne može sklopiti osoba koja je već u životnom partnerstvu ili u braku.

Članak 12.

Životno partnerstvo sklopljeno protivno odredbama članka 8. do 11. ovoga Zakona nije valjano i na njega će se primijeniti odredbe o poništaju sklopljenog životnog partnerstva.

Prijava namjere sklapanja životnog partnerstva

Članak 13.

(1) Osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo svoju namjeru osobno prijavljuju matičaru nadležnom za mjesto u kojem žele sklopiti životno partnerstvo.

(2) Osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo prijavi će priložiti po potrebi izvatke iz matice rođenih, a na zahtjev matičara i druge isprave.

Ispunjavanje pretpostavki za sklapanje životnog partnerstva

Članak 14.

(1) Matičar će provjeriti jesu li ispunjene pretpostavke za sklapanje životnog partnerstva.

(2) Ako je za sklapanje životnog partnerstva potrebna sudska odluka, matičar će osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo uputiti da je pribave.

Postupanje u slučaju neispunjavanja pretpostavki

Članak 15.

(1) Ako matičar utvrdi da nije ispunjena koja od pretpostavki za sklapanje životnog partnerstva, usmeno će priopćiti osobama da nije dopušteno sklapanje životnog partnerstva i o tome sastaviti bilješku u prijavi.

(2) Osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo mogu u roku od osam dana od dana priopćenja o nedopustivosti sklapanja životnog partnerstva podnijeti zahtjev za utvrđivanje ispunjavaju li pretpostavke za sklapanje istog nadležnom uredu za poslove opće uprave.

(3) Po zahtjevu iz stavka 2. ovoga članka, nadležni ured je obvezan donijeti rješenje u roku od petnaest dana od primitka zahtjeva.

(4) Protiv rješenja može se izjaviti žalba ministarstvu nadležnom za poslove opće uprave.

Uzimanje izjave o prezimenu

Članak 16.

Kad utvrdi da su ispunjene pretpostavke za sklapanje životnog partnerstva, matičar će uzeti izjavu osoba koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo o izboru prezimena.

Određivanje dana sklapanja životnog partnerstva

Članak 17.

(1) Matičar će na prijedlog osoba koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo, odrediti dan za sklapanje životnog partnerstva u pravilu u razdoblju od tridesetog do četrdeset petog dana od dana podnošenja prijave.

(2) U iznimnim slučajevima kad za to postoje opravdani razlozi matičar može odobriti sklapanje životnog partnerstva prije tridesetog dana od dana podnošenja prijave.

Povlačenje prijave namjere sklapanja životnog partnerstva

Članak 18.

Ako na dan određen za sklapanje životnog partnerstva ne pristupe osobe koje su podnijele prijavu namjere, a izostanak ne opravdaju, smatrat će se da je prijava namjere sklapanja životnog partnerstva povučena.

Mjesto sklapanja životnog partnerstva

Članak 19.

(1) Sklapanje životnog partnerstva obavlja se na svečan način u službenoj prostoriji ili na drugom prikladnom mjestu, o čemu na prijedlog stranaka, odluku donosi matičar.

(2) Za sklapanje životnog partnerstva u službenoj prostoriji i izvan službene prostorije plaća se posebna naknada.

(3) Ministar nadležan za poslove opće uprave propisat će mjerila za određivanje iznosa naknada i namjenu prihoda ostvarenih od sklapanja životnog partnerstva iz stavka 2. ovoga članka.

Osobe prisutne kod sklapanja životnog partnerstva

Članak 20.

(1) Životno partnerstvo sklapa se u prisutnosti osoba koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo, matičara i dvaju svjedoka.

(2) Svjedok koji prisustvuje sklapanju životnog partnerstva može biti svaka punoljetna i poslovno sposobna osoba.

Postupanje matičara kod sklapanja životnog partnerstva

Članak 21.

- (1) Na dan i u vrijeme određeno za sklapanje životnog partnerstva matičar će objaviti da su osobno prisutne obje osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo i svjedoci te da nema zapreka za sklapanje životnog partnerstva.
- (2) Matičar će prigodnim govorom upoznati osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo s odredbama ovoga Zakona, o njihovim pravima i dužnostima te istaknuti značenje sklapanja životnog partnerstva.

Čin sklapanja životnog partnerstva

Članak 22.

- (1) Životno partnerstvo je sklopljeno kad osobe izjave pristanak na sklapanje životnog partnerstva.
- (2) Nakon pristanka životnih partnera matičar će objaviti da je između njih, navođenjem njihovih osobnih imena, sklopljeno životno partnerstvo.
- (3) Izjavu o pristanku potpisat će životni partneri, svjedoci i matičar.
- (4) Životno partnerstvo matičar će upisati u registar životnog partnerstva (u daljnjem tekstu: registar) te životnim partnerima izdati izvadak iz registra životnog partnerstva.
- (5) Obavijest o sklopljenom životnom partnerstvu matičar će dostaviti matičnom uredu koji vodi maticu rođenih životnih partnera.
- (6) U slučaju promjene prezimena, obavijest o prezimenu po sklapanju životnog partnerstva matičar će dostaviti i drugim nadležnim državnim tijelima koja vode evidencije o građanima te upisuju promjene u iste, sukladno posebnim propisima.

2. PRESTANAK ŽIVOTNOG PARTNERSTVA

Način prestanka životnog partnerstva

Članak 23.

- (1) Životno partnerstvo prestaje smrću životnog partnera, proglašenjem nestalog životnog partnera umrlim, poništajem i raskidom.
- (2) Životno partnerstvo prestaje poništajem ili raskidom kad presuda suda o poništaju ili raskidu postane pravomoćna odnosno danom potpisivanja izjave o sporazumnom prestanku životnog partnerstva.
- (3) Ako je nestali životni partner proglašen umrlim, životno partnerstvo prestaje danom koji je pravomoćnom odlukom suda utvrđen kao dan smrti nestalog životnog partnera.

Zadržavanje prezimena

Članak 24.

U slučaju poništaja ili raskida životnog partnerstva svaki od prijašnjih životnih partnera može zadržati prezime koje je imao u trenutku prestanka životnog partnerstva.

2.1. Poništaj životnog partnerstva

Pravo na tužbu za poništaj životnog partnerstva

Članak 25.

(1) Pravo na tužbu za poništaj životnog partnerstva na temelju članka 8. do 11. ovoga Zakona imaju životni partneri, centar za socijalnu skrb i osobe koje imaju pravni interes.

(2) Pravo na tužbu za poništaj životnog partnerstva ne prelazi na nasljednike, ali nasljednici umrloga životnoga partnera koji je podnio tužbu za poništaj životnog partnerstva mogu nastaviti postupak poništaja.

Postupanje suda

Članak 26.

(1) Sud može odbiti tužbeni zahtjev radi poništaja životnog partnerstva koje je sklopila osoba lišena poslovne sposobnosti bez dopuštenja suda ako je to u skladu s dobrobiti te osobe.

(2) Tužba za poništaj životnog partnerstva ne može se podnijeti nakon pravomoćnosti odluke o vraćanju poslovne sposobnosti.

(3) Životni partner koji je lišen poslovne sposobnosti može podnijeti tužbu za poništaj životnog partnerstva i unutar roka od jedne godine od pravomoćnosti odluke o vraćanju poslovne sposobnosti.

Članak 27.

(1) Sud će odbiti tužbu za poništaj životnog partnerstva ako je prijašnji brak ili životno partnerstvo prestalo do zaključenja glavne rasprave.

(2) Osobe koje ostvaruju pravo na nasljedstvo iza umrloga životnog partnera koji je podnio tužbu radi poništaja životnog partnerstva mogu nastaviti postupak radi utvrđivanja da je tužba bila osnovana ako od smrti ostavitelja nije proteklo više od šest mjeseci, a nakon isteka tog roka zahtjev se može istaknuti u posebnom parničnom postupku.

Dokazivanje postojanja ili nepostojanja životnog partnerstva ili braka

Članak 28.

(1) U postupku za poništaj životnog partnerstva sklopljenog dok traje prijašnje životno partnerstvo ili brak jednog od životnih partnera, postojanje ili nepostojanje tog životnog partnerstva ili braka dokazuje se izvatkom iz registra životnog partnerstva ili iz matice vjenčanih ili drugom odgovarajućom javnom ispravom.

(2) Ako stranke postojanje ili nepostojanje prijašnjeg životnog partnerstva ili braka ne mogu dokazati ispravama iz stavka 1. ovoga članka, sud će prekinuti postupak i uputiti ih da u određenom roku pokrenu parnični postupak radi utvrđivanja postoji li životno partnerstvo ili brak ili ne postoji te da o pokretanju parničnog postupka obavijeste sud. Na vođenje parničnog postupka će se uputiti tužitelj koji tvrdi da prijašnje životno partnerstvo ili brak postoji, a tuženik koji osporava postojanje prijašnjeg životnog partnerstva ili braka iako je njegovo sklapanje upisano u registar životnog partnerstva ili maticu vjenčanih.

(3) Postupak prekinut prema odredbi stavka 2. ovoga članka nastaviti će se kad odluka u parničnom postupku radi utvrđivanja postoji li životno partnerstvo ili brak ili ne postoji postane pravomoćna.

(4) Ako parnični postupak radi utvrđivanja postoji li prijašnje životno partnerstvo ili brak ili ne postoji ne bude pokrenut u roku koji je sud odredio, smatrat će se da je tužba za poništaj životnog partnerstva povučena ako je tužitelj upućen na pokretanje parničnog postupka, a ako je na pokretanje parničnog postupka upućen tuženik, smatrat će se da je odustao od svoje tvrdnje da prijašnje životno partnerstvo ili brak ne postoji.

2.2. Raskid životnog partnerstva

Postupak raskida životnog partnerstva pred sudom

Članak 29.

(1) Raskid životnog partnerstva može tužbom sudu zahtijevati jedan životni partner, a oba životna partnera sporazumnim prijedlogom.

(2) Sud će raskinuti životno partnerstvo:

1. na sporazumni prijedlog životnih partnera
2. ako utvrdi da su odnosi teško i trajno poremećeni ili
3. ako je od prestanka životne zajednice protekla godina dana.

(3) Iznimno od stavka 2. točke 1. ovoga članka, životno partnerstvo može se raskinuti davanjem sporazumne izjave kod matičara, pod uvjetom da u životnoj zajednici ne živi maloljetno dijete.

Članak 30.

Na postupke pred sudom koji se odnose na sporove o životnom partnerstvu, a nisu obuhvaćeni ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe posebnog zakona kojim se uređuju obiteljski odnosi.

II. REGISTAR ŽIVOTNOG PARTNERSTVA

Način vođenja registra životnog partnerstva

Članak 31.

(1) Registar životnog partnerstva (u daljnjem tekstu: registar) vodi se u obliku jedinstvene središnje elektroničke baze podataka o svim sklopljenim životnim partnerstvima.

(2) Na obradu podataka primjenjuju se propisi kojima se uređuje zaštita osobnih podataka i informacijska sigurnost.

(3) Sastavni dio registra su temeljni spisi na osnovu kojih se upisuju podaci u registar.

(4) Način rada u vođenju registra propisat će nputkom ministar nadležan za poslove opće uprave.

Nadležnost za vođenje registra

Članak 32.

(1) Registar vode matični uredi u županijama odnosno Gradu Zagrebu za područje za koje su ustrojani.

(2) Registar neposredno vode državni službenici – matičari.

Sadržaj registra

Članak 33.

U registar se upisuje:

a) kod temeljnog upisa:

1. podaci o životnim partnerima: ime i prezime, spol, dan, mjesec, godina i mjesto rođenja, matični broj građana i osobni identifikacijski broj, državljanstvo, dan, mjesec, godina i mjesto sklapanja životnog partnerstva i sporazumna izjava o prezimenu nakon sklopljenog životnog partnerstva,
2. imena i prezimena roditelja životnih partnera, ime i prezime svjedoka pri sklapanju životnog partnerstva te ime i prezime matičara,
3. ime i prezime sudskog tumača, ako je pri sklapanju životnog partnerstva bila neophodna nazočnost sudskog tumača.

b) kao naknadni upisi i bilješke:

1. prestanak životnog partnerstva smrću životnog partnera, proglašenjem nestalog životnog partnera umrlim, poništajem ili raskidom životnog partnerstva,
2. promjena imena i prezimena životnih partnera,
3. naknadni ispravci grešaka.

Ispravak grešaka u registru

Članak 34.

(1) Matičar smije ispraviti greške koje je primijetio prije zaključivanja upisa u registru.

(2) Nakon zaključivanja upisa u registru, matičar smije izvršiti ispravke na temelju rješenja nadležnog ureda državne uprave u županiji odnosno Gradskog ureda Grada Zagreba nadležnog za poslove opće uprave.

Izdavanje isprava iz registra

Članak 35.

- (1) O činjenicama upisanim u registar izdaju se izvadak i potvrda iz registra životnog partnerstva, kao javne isprave trajne vrijednosti.
- (2) Obrazac isprava koje se izdaju iz registra propisat će pravilnikom ministar nadležan za poslove opće uprave.
- (3) Izvadak iz registra sadrži podatke koji su upisani u registar do vremena izdavanja izvotka.
- (4) Potvrda koja se izdaje na temelju registra sadrži posljednje važeće podatke upisane u registar do izdavanja potvrde, a iskazuju se u pripadajućim rubrikama.
- (5) Izvadak i potvrdu iz registra izdaje matičar koji je zaprimio zahtjev neovisno o mjestu upisa u registar.
- (6) Izvadak i potvrda iz registra izdaju se na zahtjev osoba koje imaju pravni interes.
- (7) Ministar nadležan za poslove opće uprave određuje cijenu obrasca izvotka i potvrde iz registra koju snosi podnositelj zahtjeva.
- (8) U pravnom prometu nije dozvoljeno koristiti ispravu koja ne sadrži posljednje važeće podatke upisane u registar.

Pravo uvida u registar

Članak 36.

- (1) Pravo uvida u registar u nazočnosti matičara dopustit će se osobi na koju se ti podaci odnose, a drugoj osobi koje dokažu postojanje pravnog interesa.
- (2) Uvid u spise na temelju kojih je izvršen upis u registar dopustit će se samo onim osobama koje dokažu postojanje pravnog interesa.

DRUGI DIO**PRAVNI UČINCI ŽIVOTNOG PARTNERSTVA**

Opća prava i obveze

Članak 37.

- (1) Životni partneri sporazumno i zajednički odlučuju o svim pitanjima od značaja za zajednički život.
- (2) Životni partneri imaju pravo na zaštitu privatnosti obiteljskog života i pravo na međusobno zajedništvo.
- (3) Životni partneri imaju obvezu međusobnog pomaganja i pružanja njege i pomoći u slučaju bolesti.

(4) Životni partneri imaju jednaka postupovna prava i status u svim sudskim i upravnim postupcima kao i bračni drugovi.

1. OSOBNA PRAVA ŽIVOTNIH PARTNERA

Izbor prezimena

Članak 38.

Prilikom sklapanja životnog partnerstva osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo mogu se sporazumjeti:

1. da svako zadrži svoje prezime,
2. da kao zajedničko prezime uzmu prezime jednog od njih,
3. da kao zajedničko uzmu oba prezimena i odluče koje će prezime upotrebljavati na prvom, a koje na drugom mjestu,
4. da svaki od njih uz svoje prezime uzme i prezime životnog partnera i odluči koje će biti na prvom, a koje na drugom mjestu.

Uzdržavanje u okviru životnog partnerstva

Članak 39.

- (1) Uzdržavanje je dužnost i pravo životnih partnera te pod posebnim uvjetima djece i životnog partnera roditelja te djece i partnera-skrbnika.
- (2) Na uzdržavanje životnih partnera na odgovarajući način se primjenjuju odredbe posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose, a odnosi se na uzdržavanje bračnih drugova.
- (3) Na uzdržavanje između djece i partnera-skrbnika na odgovarajući način se primjenjuju odredbe posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose, a odnosi se na uzdržavanje između roditelja i djece.
- (4) Na uzdržavanje između djece i životnog partnera roditelja na odgovarajući način se primjenjuju odredbe posebnog zakona koje uređuje obiteljske odnose, a odnosi se na uzdržavanje maćehe ili očuha i pastorka.

2. ODNOSI VEZANI UZ DJECU

2.1. Roditeljska skrb životnog partnera

Ostvarivanje roditeljske skrbi životnog partnera

Članak 40.

- (1) Životni partner roditelja djeteta ima pravo ostvarivati roditeljsku skrb o djetetu odnosno sadržaje roditeljske skrbi zajedno s roditeljima ili umjesto roditelja temeljem odluke suda, u skladu s odredbama posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose.

(2) Oba roditelja zajednički ili roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb o djetetu u cijelosti, mogu ostvarivanje roditeljske skrbi o djetetu djelomično ili u cijelosti privremeno povjeriti životnom partneru ukoliko ispunjava pretpostavke za skrbnika propisane posebnim zakonom koji uređuje obiteljske odnose.

(3) Ako se roditeljska skrb o djetetu iz stavka 2. ovoga članka povjerava na vrijeme dulje od trideset dana, izjava roditelja mora biti ovjerena kod javnog bilježnika.

(4) Životni partner koji ima pravo ostvarivati roditeljsku skrb o djetetu dužan ju je ostvarivati u skladu s odredbama posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose, a odnosi se na roditeljsku skrb i ostvarivanje roditeljske skrbi.

Donošenje odluka u vezi s djetetom

Članak 41.

(1) Kad roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb o djetetu u cijelosti i životni partner ostvaruju zajedničku roditeljsku skrb prema članku 40. ovoga Zakona, odluke koje su bitne za dijete, kao i pristanke u vezi s tim odlukama dužni su donositi sporazumno.

(2) Odluke koje su bitne za dijete, a odnose se na zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta i zastupanje u vezi s vrednijom imovinom i imovinskim pravima djeteta, kao i odluke koje mogu znatno utjecati na život djeteta, donose se prema odredbama posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose, a odnosi se na ta područja.

(3) U hitnim slučajevima, kad prijete neposredna opasnost za dijete, životni partner ima pravo donijeti hitne odluke o poduzimanju nužnih radnji u skladu s djetetovom dobrobiti i o tome odmah obavijestiti roditelja.

(4) Svakodnevne odluke u vezi s djetetom može donositi i životni partner uz pristanak roditelja djeteta.

Ostvarivanje osobnih odnosa nakon prestanka životnog partnerstva

Članak 42.

(1) Ako je u obiteljskog zajednici životnih partnera živjelo maloljetno dijete, bivši životni partner koji nije roditelj djeteta može podnijeti prijedlog sudu za ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.

(2) Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa imaju obostrano dijete i životni partner ako je duže vrijeme živio s djetetom i kroz to se vrijeme brinuo o djetetu ili s njim ima razvijen emocionalni odnos.

(3) Sud će u izvanparničnom postupku donijeti odluku o prijedlogu bivšeg životnog partnera uzimajući u obzir najbolji interes djeteta, primjenjujući na odgovarajući način odredbe posebnog zakona kojim se uređuju obiteljski odnosi o ostvarivanju osobnih odnosa između djece i roditelja, odnosno djece i drugih osoba.

Ostali odnosi vezani uz djecu

Članak 43.

Na ostvarivanje roditeljske skrbi, osobnih odnosa s djetetom, roditeljske skrbi u slučaju smrti roditelja i drugih odnosa koji nisu obuhvaćeni ovim Zakonom te na postupak i uvjete ostvarenja tih prava primjenjuju se odredbe posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose.

2.2. Partnerska skrb

Definicija partnerske skrbi

Članak 44.

Partnerska skrb, pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom, je oblik skrbi za maloljetno dijete koju može pružiti životni partner nakon smrti životnog partnera roditelja djeteta, a iznimno i za života životnog partnera roditelja djeteta, ako drugi roditelj nije poznat ili ako mu je oduzeta roditeljska skrb zbog zlostavljanja djeteta.

Uvjeti za ostvarivanje partnerske skrbi

Članak 45.

(1) U slučaju smrti životnog partnera roditelja maloljetnog djeteta, koje je u trenutku njegove smrti živjelo u zajednici obiteljskog života životnih partnera, preživjeli životni partner može pred nadležnim sudom predložiti da se imenuje partnerom-skrbnikom maloljetnog djeteta, pod uvjetom da drugi roditelj nije živ ili je proglašen umrlim ili ako mu je oduzeta roditeljska skrb zbog zlostavljanja djeteta.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako drugi roditelj djeteta nije poznat ili ako mu je oduzeta roditeljska skrb zbog zlostavljanja djeteta, a radi zaštite interesa i dobrobiti djeteta, životni partneri mogu podnijeti prijedlog sudu da se drugi životni partner koji nije roditelj djeteta, imenuje partnerom-skrbnikom.

(3) Sud će imenovati životnog partnera iz stavaka 1. i 2. ovoga članka partnerom-skrbnikom maloljetnog djeteta, ako je to u najboljem interesu djeteta.

Partner-skrbnik djeteta

Članak 46.

(1) Partner-skrbnik djeteta ne može biti osoba koja ne ispunjava uvjete za imenovanje skrbnika propisane posebnim zakonom koji uređuje obiteljske odnose.

(2) Partnera-skrbnika djeteta imenuje općinski sud nadležan prema mjestu prebivališta djeteta.

(3) Sud će tijekom postupka zatražiti stručno mišljenje centra za socijalnu skrb.

(4) Centar za socijalnu skrb dužan je pribaviti mišljenje djeteta koje je sposobno shvatiti značenje partnerskog skrbništva te uzeti u obzir želje djeteta o izboru skrbnika, osim ako to nije u suprotnosti s dobrobiti djeteta na način propisan posebnim zakonom koji uređuje obiteljske odnose.

(5) Sud će upozoriti centar za socijalnu skrb da pri izradi stručnog mišljenja strogo poštuje zabranu diskriminacije temeljem spolne orijentacije.

(6) Sud je dužan odluku iz stavka 1. ovoga članka donijeti u najboljem interesu djeteta, u roku od devedeset dana od dana podnošenja zahtjeva.

Prava i obveze partnera-skrbnika djeteta

Članak 47.

(1) Temeljem odluke suda o partnerskoj skrbi nad maloljetnim djetetom partner-skrbnik djeteta stječe roditeljsku skrb te sva prava i obveze koja iz toga proizlaze.

(2) Bilješka o partnerskoj skrbi upisuje se u maticu rođenih djeteta.

Učinci partnerske skrbi

Članak 48.

Zasnivanjem skrbi između partnera-skrbnika djeteta s jedne strane te djeteta i njegovih potomaka s druge strane, zasnivaju se trajna prava i dužnosti koja po zakonu postoje između roditelja i djece i njihovih potomaka.

Prestanak partnerske skrbi

Članak 49.

(1) Nadležni sud donosi rješenje o prestanku partnerske skrbi:

1. na prijedlog Centra za socijalnu skrb, ako utvrdi da to zahtijevaju opravdani interesi maloljetnog djeteta,
2. na sporazumni prijedlog partnera-skrbnika djeteta i djeteta,
3. na zahtjev partnera-skrbnika djeteta ili djeteta,
4. na prijedlog roditelja kojemu je rješenjem suda vraćeno pravo na roditeljsku skrb.

(2) Ako se radi o sporazumnom prijedlogu za prestanak partnerske skrbi, sud donosi rješenje o prestanku partnerske skrbi ako je u interesu djeteta.

3. IMOVINSKI ODNOSI ŽIVOTNIH PARTNERA

Imovina životnih partnera

Članak 50.

Životni partneri mogu imati partnersku stečevinu i vlastitu imovinu.

Partnerska stečevina

Članak 51.

(1) Partnerska stečevina je imovina koju životni partneri steknu radom za vrijeme trajanja životnog partnerstva ili potječe iz te imovine.

(2) Životni partneri su u jednakim dijelovima suvlasnici u partnerskoj stečevini, ako nije drugačije dogovoreno.

(3) Imovinska korist od autorskog prava i autorskom pravu srodnih prava ostvarena tijekom životnog partnerstva je partnerska stečevina.

(4) Dobitak od igara na sreću je partnerska stečevina.

Vlastita imovina

Članak 52.

(1) Imovina koju životni partner ima u trenutku sklapanja životnog partnerstva, ostaje njegova vlastita imovina.

(2) Vlastita imovina je i imovina koju je životni partner stekao tijekom životnog partnerstva na pravnom temelju različitom od navedenoga u članku 51. ovoga Zakona.

(3) Autorsko djelo je vlastita imovina onog životnog partnera koji ga je stvorio.

Ugovor o imovini

Članak 53.

(1) Životni partneri mogu ugovorom o imovini životnih partnera drukčije urediti svoje odnose glede partnerske stečevine.

(2) Ugovor o imovini životnih partnera mora biti u pisanom obliku, a potpisi životnih partnera moraju biti ovjereni od javnog bilježnika.

(3) Nije dopušteno ugovorom o imovini životnih partnera uglaviti primjenu stranog prava na imovinsko-pravne odnose.

Primjena posebnog zakona

Članak 54.

(1) Na imovinske odnose životnih partnera koji nisu obuhvaćeni ovim Zakonom, na odgovarajući način primjenjuju se odredbe posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose, a odnose se na to područje.

(2) Na partnersku stečevinu primjenjuju se odredbe posebnog zakona kojima se uređuju pitanja stvarnog i obveznog prava, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

4. NASLJEĐIVANJE

Pravo na nasljeđivanje

Članak 55.

Na nasljeđivanje životnog partnera na odgovarajući način se primjenjuju odredbe zakona kojima je uređeno pravo nasljeđivanja, pri čemu je životni partner u pravu nasljeđivanja

izjednačen s bračnim drugom, a djeca nad kojom ima partnersku skrb izjednačena s njegovom djecom.

5. POREZNI STATUS ŽIVOTNOG PARTNERSTVA

Porezna oslobođenja

Članak 56.

(1) Životni partneri, njihova djeca, odnosno djeca nad kojom životni partner ostvaruje roditeljsku ili partnersku skrb te osobe koje su u braku, izvanbračnoj zajednici ili životnom partnerstvu s djecom ostavitelja ili darovatelja, a s ostaviteljem odnosno darovateljem su živjeli u zajedničkom kućanstvu u trenutku njegove smrti odnosno primitka dara, oslobođeni su poreza na nasljedstva i darove propisanog posebnim zakonom koji uređuje porez na nasljedstva i darove.

(2) Životni partneri, njihova djeca i djeca nad kojom se ostvaruje roditeljska ili partnerska skrb predstavljaju prvi nasljedni red za potrebe oslobođenja od posebnog poreza na stjecanje rabljenih motornih vozila propisanog posebnim zakonskim propisom.

(3) Porezni status životnog partnerstva u pogledu poreza iz stavka 1. i stavka 2. ovog članka dopušteno je mijenjati posebnim zakonom koji regulira tu vrstu poreza poštujući pritom jamstvo zabrane nepovoljnog postupanja propisanu člankom 60. ovog Zakona.

Osobni odbici

Članak 57.

(1) Dohodak od otuđenja nekretnina i imovinskih prava se ne oporezuje ako je otuđenje izvršeno između životnih partnera odnosno životnih partnera, njihove djece i djece nad kojom se ostvaruje roditeljska ili partnerska skrb te između životnih partnera koji su raskinuli životno partnerstvo, ako je otuđenje u neposrednoj svezi s raskidom životnog partnerstva te nasljeđivanjem nekretnina i imovinskih prava.

(2) Uzdržavanje životnog partnera odnosno djece nad kojom se ostvaruje roditeljska ili partnerska skrb smatra se osobnim odbitkom od poreza na dohodak, sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje poreza na dohodak.

(3) Uzdržavanje bivšeg životnog partnera smatra se osobnim odbitkom od poreza na dohodak, sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje poreza na dohodak.

(4) Porezni status životnog partnerstva u pogledu poreza iz stavka 1. ovoga članka dopušteno je mijenjati posebnim zakonom koji regulira tu vrstu poreza poštujući pritom jamstvo zabrane nepovoljnog postupanja propisanu člankom 60. ovog Zakona.

Pravo na naknadu

Članak 58.

(1) Životni partneri, djeca životnih partnera i djeca u partnerskoj skrbi životnih partnera smatraju se članovima uže obitelji u smislu odredaba zakona kojim su uređeni obvezni odnosi

te imaju pravo na pravičnu novčanu naknadu neimovinske štete u slučaju smrti ili osobito teškog invaliditeta bliske osobe.

(2) Na prava iz stavka 1. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuju odredbe posebnog zakona kojim se uređuju obvezni odnosi o popravljaju štete.

(3) Naknade za smrt životnog partnera, djeteta životnog partnera ili djeteta nad kojom ostvaruje roditeljsku ili partnersku skrb predstavljaju neoporezivu naknadu u smislu posebnog zakona kojim se uređuje poreza na dohodak, do iznosa koji je tim propisom određen za slučajevne smrti člana uže obitelji.

Oslobodjenje poreza na nekretnina

Članak 59.

(1) Životni partneri, djeca životnih partnera i djeca nad kojom životni partner ostvaruje roditeljsku ili partnersku skrb, koji u odnosu na primatelja uzdržavanja stječu nekretnine na temelju ugovora o doživotnom uzdržavanju, ne plaćaju porez na promet nekretnina, sukladno posebnom zakonu koji regulira porez na promet nekretnina.

(2) Životni partneri, djeca životnih partnera i djeca nad kojom ostvaruje roditeljsku ili partnersku skrb, smatraju se članovima uže obitelji, sukladno posebnom zakonu kojim se regulira porez na nekretnine.

(3) Životni partneri, djeca životnih partnera i djeca nad kojom ostvaruje roditeljsku ili partnersku skrb, imaju isti porezni položaj u pogledu povlastica, izuzetaka i obveza, koji se priznaje bračnim drugovima i njihovoj djeci, sukladno posebnom zakonu kojim se regulira porez na nekretnine.

Jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja

Članak 60.

(1) Životno partnerstvo ima ista prava i obveze kao i bračna zajednica u pogledu bilo koje zakonom ili podzakonskim propisom propisane obveze, prava ili povlastice, koja se odnosi na porezna ili slična fiskalna davanja.

(2) Zabranjeno je nepovoljnije postupanje prema životnom partnerstvu u pogledu obveza, prava ili povlastica, koje se odnose na porezna ili slična fiskalna davanja od onog koje je pruženo bračnim zajednicama.

(3) Svi propisi o poreznim i ostalim fiskalnim pravima i obvezama tumače se u skladu s jamstvom iz stavka 2. ovoga članka.

6. STATUS ŽIVOTNOG PARTNERSTVA U MIROVINSKOM OSIGURANJU

Članovi obitelji osiguranika

Članak 61.

(1) U slučaju smrti osiguranika ili korisnika mirovine pod članom njegove obitelji, osim osoba utvrđenih propisima kojima se uređuje mirovinsko osiguranje, smatra se i:

- životni partner,
- dijete nad kojim ostvaruje partnersku skrb,
- dijete preminulog životnog partnera kojeg je osiguranik uzdržavao u skladu s ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuje mirovinsko osiguranje,
- životni partner roditelja osiguranika kojeg je osiguranik uzdržavao sukladno odredbama ovoga Zakona i zakona kojim se uređuje mirovinsko osiguranje.

(2) Članovi obitelji životnog partnera iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu prema propisima kojima se uređuje mirovinsko osiguranje.

Pravo na produženo osiguranje

Članak 62.

Pravo na produženo osiguranje životni partner stječe prema propisima kojima se uređuje mirovinsko osiguranje, pod uvjetima propisanim za bračnog druga osiguranika.

Jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja

Članak 63.

Položaj životnih partnerstva u mirovinskom osiguranju dopušteno je mijenjati propisima kojima se uređuje mirovinsko osiguranje poštujući pritom jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja prema životnim partnerstvima u pogledu prava i obveza koje se odnose na mirovinsko osiguranje od onog koje ostvaruju bračne zajednice.

7. STATUS ŽIVOTNIH PARTNERA U SUSTAVU SOCIJALNE SKRBI

Prava i usluge iz sustava socijalne skrbi

Članak 64.

Životni partneri u zajedničkom kućanstvu koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom, prihodima od imovine, od obveznika uzdržavanja ili na drugi način te oni životni partneri kojima je zbog poremećenih odnosa ili drugih nepovoljnih okolnosti potrebna stručna pomoć ili druga potpora mogu ostvariti sva prava i usluge iz sustava socijalne skrbi, kako je to propisano posebnim zakonom.

Jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja

Članak 65.

(1) Položaj životnih partnera u sustavu socijalne skrbi dopušteno je mijenjati posebnim zakonom o socijalnoj skrbi poštujući jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja prema životnim partnerstvima u pogledu obveza, prava i usluga koje se odnose na sustav socijalne skrbi, od onog koje je pruženo bračnim zajednicama.

(2) Posebni propisi o socijalnoj skrbi tumače se u skladu s jamstvom iz stavka 1. ovoga članka.

8. PRAVA I OBVEZE ŽIVOTNIH PARTNERA U SUSTAVU OBVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA I ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Status u obveznom zdravstvenom osiguranju

Članak 66.

(1) Životni partneri, njihova djeca i djeca koja su u njihovoj roditeljskoj ili partnerskoj skrbi smatraju se osiguranim osobama kojima se osiguravaju prava i obveze iz obveznoga zdravstvenog osiguranja u smislu posebnog zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

(2) Životni partner umrlog osiguranika koji nakon smrti životnog partnera nije stekao pravo na obiteljsku mirovinu, stječe status osiguranika ako se Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) prijavio u roku od trideset dana od dana smrti životnog partnera, a pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne može ostvariti po drugoj osnovi.

(3) Životni partner raskidom životnog partnerstva zadržava status osigurane osobe Zavoda kao član obitelji životnog partnera od kojeg je raskinuo životno partnerstvo:

1. ako je sudskom odlukom stekao pravo na uzdržavanje, dok traje uzdržavanje,
2. ako je u vrijeme raskida životnog partnerstva bio potpuno i trajno nesposoban za rad sukladno propisima o mirovinskom osiguranju,
3. ako su mu sudskom odlukom o raskidu životnog partnerstva djeca povjerena na čuvanje i odgoj, pod uvjetom da se prijavi Zavodu u roku od trideset dana od dana pravomoćnosti sudske odluke, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne može ostvariti po drugoj osnovi.

(4) Osobe iz stavka 3. točke 1. ovoga članka zadržavaju status osigurane osobe kao članovi obitelji i po prestanku uzdržavanja pod uvjetom da se prijave Zavodu u roku od trideset dana od dana pravomoćnosti sudske odluke, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi.

Mogućnost zaštite zdravstvenih interesa životnog partnera

Članak 67.

(1) Radi zaštite interesa i dobrobiti svog životnog partnera, koji nije sposoban dati pristanak na bilo koji oblik medicinske intervencije uređen posebnim zakonskim propisima, životni partneri imaju jednaka prava i obveze kao i bračni drugovi.

(2) Nepovoljno postupanje pri ostvarivanju prava i obveza iz stavka 1. ovoga članka u praksi koje je uvjetovano činjenicom da je životno partnerstvo zajednica osoba istog spola predstavlja diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije.

Članak 68.

(1) Životno partnerstvo ima ista prava i obveze kao i bračna zajednica u pogledu bilo koje zakonom ili podzakonskim propisom propisane obveze, prava ili povlastice, koja se odnosi na obvezno zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu.

(2) Zabranjeno je nepovoljnije postupanje prema životnom partnerstvu u pogledu obveza, prava ili povlastica, koje se odnose na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu od onog koje je pruženo bračnim zajednicama.

(3) Svi propisi iz područja zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite tumače se u skladu s jamstvom iz stavka 2. ovoga članka.

9. PRAVA I OBVEZE ŽIVOTNIH PARTNERA U POGLEDU ZAPOŠLJAVANJA I RADNIH ODNOSA

Zabrana diskriminacije

Članak 69.

(1) Nepovoljno postupanje bilo koje vrste u pogledu zapošljavanja, radnih uvjeta i sudjelovanja na tržištu rada uvjetovano statusom životnog partnerstva predstavlja oblik diskriminacije temeljem seksualne orijentacije i kao takvo je zabranjeno.

(2) Prava koja su općim propisom o radu i svim njime propisanim izvorima prava iz radnog odnosa osigurana, bračnim drugovima, zajamčena su i životnim partnerima.

Jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja

Članak 70.

(1) Prava i obveze životnih partnera na tržištu rada dopušteno je mijenjati posebnim zakonima kojima se uređuju radni odnosi, poštujući pritom jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja prema životnim partnerima u pogledu obveza, prava ili povlastica koje se odnose na položaj na tržištu rada od onih koje su pružene bračnim drugovima.

(2) Svi propisi o radu tumače se u skladu s jamstvom iz stavka 1. ovoga članka.

1. PRISTUP JAVNIM I TRŽIŠNIM USLUGAMA

Zabrana diskriminacije

Članak 71.

(1) Nepovoljno postupanje temeljem statusa životnog partnerstva u pogledu pristupa svim uslugama, kako na tržištu tako i u javnom sektoru, predstavlja oblik diskriminacije i kao takav je zabranjen.

(2) Osiguravajuća društva ne mogu, izravno ili neizravno, dovoditi životna partnerstva u nepovoljniji položaj u pogledu pristupa uslugama osiguranja u odnosu na bračne zajednice.

Ugovor o najmu

Članak 72.

(1) Ugovor o najmu stana sklapa se s jednim partnerom, a iznimno s oba životna partnera.

(2) Najmodavac ne može raskinuti ugovor o najmu ako se stanom koristi životni partner koji nije naveden u ugovoru o najmu.

(3) U slučaju smrti najmoprimca ili kada najmoprimac napusti stan, prava i dužnosti najmoprimca iz ugovora o najmu stana prelaze na njegova životnog partnera. Ako životnog partner nema, prava i obveze iz ugovora o najmu prelaze na dijete i dijete nad kojim ostvaruje roditeljsku ili partnersku skrb, a koje je navedeno u ugovoru o najmu.

11. JAVNOPRAVNI POLOŽAJ ŽIVOTNOG PARTNERSTVA

Odobrenje privremenog boravka radi spajanja obitelji

Članak 73.

(1) Životni partneri koji su životno partnerstvo ili brak sklopili i registrirali u skladu s propisima države u kojoj je partnerstvo ili brak sklopljen, odnosno partneri istog spola koji žive u neformalnoj životnoj zajednici koja traje najmanje tri godine, imaju pravo podnijeti zahtjev za odobravanje privremenog boravka u Republici Hrvatskoj, sukladno posebnom zakonu.

(2) U postupku odobrenja privremenog boravka iz stavka 1. ovoga članka, nadležno tijelo sukladno posebnom zakonu, dužno je s posebnom pažnjom uzeti u obzir okolnost da su životni partneri svoj obiteljski život držali u tajnosti.

Sloboda kretanja unutar Europskog gospodarskog prostora

Članak 74.

(1) Kako bi se zajamčila temeljna sloboda kretanja, sukladno Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, životno partnerstvo ili brak između osoba istog spola koje su državljani država članica Europskog gospodarskog prostora, odnosno onih u kojima jedna od osoba ima državljanstvo države izvan Europskog gospodarskog prostora, sklopljeno i registrirano u skladu s propisima države članice u kojoj je zajednica sklopljena, uživa jednaku mogućnost pristupa pravima i povlasticama koja ulaze u opseg jamstva temeljne slobode kretanja unutar Europskog gospodarskog prostora kao i bračne zajednice sklopljene u Republici Hrvatskoj.

(2) U svrhu ostvarivanja temeljne slobode kretanja unutar Europskog gospodarskog prostora, životno partnerstvo sklopljeno između državljana država članica Europskog gospodarskog prostora u skladu sa odredbama ovog Zakona, uključujući partnerstvo u kojem samo jedan od partnera ima državljanstvo države članice, bit će izjednačeno po statusu sa bračnim zajednicama.

Položaj životnih zajednica osoba istog spola sklopljenih izvan Europskog gospodarskog prostora

Članak 75.

(1) Životno partnerstvo odnosno brak osoba istog spola između hrvatskih državljana i državljana država koje nisu članice Europskog gospodarskog prostora, sklopljeno i

registrirano u skladu s propisima države koja nije članica Europskog gospodarskog prostora, izjednačeno je u pogledu prava, obveza i položaja sa životnim partnerstvima sklopljenim sukladno odredbama ovoga Zakona i posebnih propisa kojima se uređuje položaj stranaca u Republici Hrvatskoj.

(2) Životno partnerstvo odnosno brak osoba istog spola između državljana država koje nisu članice Europskog gospodarskog prostora, sklopljeno i registrirano u skladu s propisima države koja nije članica Europskog gospodarskog prostora, a koji legalno borave na području Republike Hrvatske, izjednačeno je u položaju s bračnim zajednicama državljana država koje nisu članice Europskog gospodarskog prostora.

(3) Kada se radi o pravima i obvezama koja ne ulaze u opseg članka 74. stavka 1. ovoga Zakona, odredba iz stavka 1. ovoga članka primjenjuje se na životno partnerstvo odnosno brak osoba istog spola, sklopljen između državljana države članice Europskog gospodarskog prostora u državi članici uključujući i one u kojima jedna od osoba ima državljanstvo države izvan Europskog gospodarskog prostora.

Međunarodna zaštita

Članak 76.

(1) U svrhu ostvarivanja mogućnosti zaštite tražitelja azila, azilanta, stranca pod supsidijarnom zaštitom i stranca pod privremenom zaštitom, a posebno mogućnost ostvarivanja prava na spajanje obitelji, životno partnerstvo uživa isti status kao brak, ukoliko je to partnerstvo već postojalo u zemlji podrijetla tražitelja azila, azilanta, stranca pod supsidijarnom zaštitom i stranca pod privremenom zaštitom.

(2) Ako u zemlji podrijetla ne postoje propisi koji određuju uvjete nastanka i trajanja životnog partnerstva, za potrebe ostvarivanja zaštite iz stavka 1. ovoga članka primjenjivat će se odredbe posebnog zakona kojim se uređuju pitanja međunarodne zaštite.

(3) U svrhu ostvarivanja mogućnosti učinkovite zaštite iz stavka 1. ovoga članka, nadležna tijela će u prikupljanju potrebnih informacija i dokaza odnosno pri donošenju ocjene iz stavka 1. ovoga članka postupiti sukladno članku 73. stavku 2. ovoga Zakona.

Stjecanje hrvatskog državljanstva

Članak 77.

Osoba koja je u životnom partnerstvu s hrvatskim državljaninom može steći hrvatsko državljanstvo pod istim uvjetima kao i osoba koja je u braku s hrvatskim državljaninom.

Prava i obveze životnih partnera tijekom izvršavanja kazne zatvora

Članak 78.

Životni partneri predstavljaju članove obitelji i u jednakom su položaju sa bračnim drugovima u svrhu ostvarivanja prava i obveza propisanih posebnim zakonom kojim se uređuje položaju osoba na izvršenju kazne zatvora.

Jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja

Članak 79.

(1) Javnopravni status životnih partnera koji se odnosi na stjecanje državljanstva, slobodu kretanja i boravka i međunarodnu zaštitu, dopušteno je mijenjati posebnim zakonima, poštujući pritom jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja prema životnim partnerstvima u pogledu obveza, prava ili povlastica koje su pružene bračnim zajednicama.

(2) Svi propisi koji reguliraju javnopravni položaj životnog partnerstva tumače se u skladu s jamstvom iz stavka 1. ovoga članka.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 80.

Ministar nadležan za poslove uprave u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovoga Zakona donijet će pravilnik kojim će propisati mjerila za određivanje iznosa naknade i namjenu prihoda ostvarenih od sklapanja životnog partnerstva, pravilnik kojim će propisati obrazac isprava koje se izdaju iz registra životnog partnerstva te napatuk kojim će propisati način rada u vođenju registra.

Članak 81.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o istospolnim zajednicama (Narodne novine, broj 116/2003).

Članak 82.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Postojeći pravni okvir kojim je uređen položaj istospolnih zajednica u Republici Hrvatskoj je nedostatan.

Zakon o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, broj 82/2008) i Zakon o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, br. 85/2008 i 112/2012) zabranjuju diskriminaciju temeljem seksualne orijentacije. Antidiskriminacijska jamstva propisana ovim Zakonima prvenstveno štite pojedince. Nepovoljno postupanje prema istospolnim zajednicama samo po sebi nije zabranjeno ovim Zakonima. Ono će ući u doseg antidiskriminacijskih jamstava ako se dokaže uvjetovanost takvog nepovoljnog postupanja specifičnom seksualnom orijentacijom osoba koje čine zajednicu.

Postojeći Zakon o istospolnim zajednicama (Narodne novine, broj 116/2003) propisuje izuzetno uzak opseg prava koja ne mogu osigurati temelj za svakodnevno funkcioniranje istospolnih životnih zajednica.

Zakon o istospolnim zajednicama osigurava istospolnim partnerima samo:

- pravo na međusobno uzdržavanje i
- pravo na stjecanje zajedničke imovine.

Uz navedeno, prava i povlastice koje uređuju drugi zakoni ne primjenjuju se na istospolnu, već samo na bračnu i u većem dijelu na izvanbračnu zajednicu.

Štoviše, način na koji su postavljeni uvjeti nastanka istospolne zajednice pokazao se teško ostvarivim u stvarnom životu. Kao rezultat navodimo da od 2003. godine, kada je izglasan Zakon o istospolnim zajednicama do danas, službeno nije potvrđen nastanak niti jedne zajednice.

To ujedno znači da niti jedan par nije ostvario niti taj skromni opseg imovinskih prava koje im pruža postojeći pravni okvir.

Postojeći pravni okvir nije u skladu sa sustavom zaštite ljudskih prava Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Od donošenja Zakona o istospolnim zajednicama prije 10 godina, Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLjP) donio je niz odluka iz kojih jasno proizlazi kako trenutne norme koje uređuju položaj istospolnih zajednica u hrvatskom društvu ne zadovoljavaju standarde koje je ESLjP razvio tumačeći članak 8. i članak 14. Konvencije. ESLjP je postavio jasan standard kako države članice ne mogu istospolnim zajednicama uskratiti ona prava koja su pružila heteroseksualnim zajednicama. Koja od heteroseksualnih zajednica predstavlja odgovarajućeg komparatora ESLjP procjenjuje od slučaja do slučaja.

Nadalje, ESLjP je jasno našao kako stabilne emocionalne istospolne zajednice predstavljaju obiteljsku jedinicu i kao takve uživaju zaštitu članka 8. Konvencije, bez obzira

na poredbenu situaciju heteroseksualnih zajednica. Slijedom navedenog, države članice imaju obvezu istospolnim zajednicama osigurati ona prava koja su neophodna za uspješno funkcioniranje stabilne emocionalne zajednice života tj. obiteljske jedinice.

Isto tako, ESLJP ne smatra kako je u ovoj fazi razvoja sustava zaštite Konvencije, nužno od država članica zahtijevati da se omogući potpuna bračna jednakost. No, Sud je izričito napomenuo kako u budućnosti takvo što može postati slučaj, tim više što je Povelja ljudskih prava Europske unije odustala od dosad tradicionalne definicije braka kao heteroseksualne zajednice odnosno što je sve veći broj Europskih država propisao potpunu bračnu jednakost.

Iz navedenog jasno proizlazi pravna obveza zakonodavne vlasti da osigura odgovarajući pravni položaj zajednicama istospolnih osoba kako prema Europskoj konvenciji, ali još važnije i prema Ustavu Republike Hrvatske.

Važno je napomenuti kako je Ustavni sud Republike Hrvatske od 1998. godine dosljedno odlučivao kako Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda čini sastavni dio ustavnog okvira Republike Hrvatske te da odredbe Ustava treba tumačiti i primjenjivati sukladno načinu na koji Europski sud za ljudska prava tumači i primjenjuje odgovarajuće odredbe Europske konvencije.

Iz svega navedenog proizlazi da postojeći pravni okvir ne pruža minimum prava koja su nužna za uspješno funkcioniranje zajednice osoba istospolne orijentacije. Uskraćujući ovim zajednicama prava koja je osigurao heteroseksualnim zajednicama pravni poredak Republike Hrvatske ne poštuje konvencijsko jamstvo zabrane diskriminacije.

Postojeći pravni okvir također nije u skladu s nadređenim pravom Europske unije. Sud Europske unije (Sud pravde) dosljedno je odlučivao kako su građansko-statusna pitanja poput uređenja obitelji, u autonomnoj regulatornoj nadležnosti samih država članica pojedinačno, pod uvjetom da se ta nadležnost ne koristi kako bi se građani i građanke Europske unije diskriminirali temeljem svoje seksualne orijentacije, u pogledu pristupa onim pravima čije uređenje ulazi u nadležnost Europske unije. Drugim riječima, suprotno je pravu Europske unije (koje je po svojoj pravnoj snazi nadređeno bilo kojoj normi nacionalnog zakonodavstva) ako država članica određena radna, mirovinska, socijalna i zdravstvena prava koja ulaze u nadležnost Europske unije definira kao povlasticu ograničenu isključivo na bračne heteroseksualne zajednice.

Ograničavajući cijeli niz radnih prava odnosno mirovinskih, socijalnih i zdravstvenih prava vezanih uz položaj osobe na tržištu rada i u društvu općenito, isključivo na bračne odnosno izvanbračne partnere i njihove obitelji, pravni poredak Republike Hrvatske nije do kraja proveo pravno nadređeno jamstvo jednakog postupanja propisano relevantnim aktima Europske unije.

Postojeći pravni okvir zaostaje za društvenim razvojem. Republika Hrvatska predstavlja jednu od 12 država članica Europske unije koja de facto nije propisala neki oblik životne zajednice za istospolne zajednice koji bi im omogućio minimalnu jednakost prilika.

Velika većina država članica je osigurala zakonski okvir kojim jamči jednakost prilika za istospolne zajednice. U trenutku izrade ovoga Prijedloga, 8 država članica i Švicarska kao članica Europskog ekonomskog zajedničkog prostora, regulirale su istospolnu životnu

zajednicu kroz institut registriranog/istospolnog/životnog partnerstva. Štoviše, dodatnih 8 država članica je već propisalo potpunu bračnu jednakost. Uz tih 8 država valja dodati i Norvešku odnosno Island kao članice Europskog ekonomskog zajedničkog prostora. Ukratko, 19 EU/EEA država članica je detaljno reguliralo pitanje istospolnih zajednica, 12 njih, uključujući Republiku Hrvatsku, to još nije učinilo.

Povelja o ljudskim pravima Europske unije definira brak kao zajednicu dviju osoba, naglašavajući kako je pitanje definicije braka u nadležnosti države članice, pod uvjetom da koristeći tu nadležnost, ne ograničava prava osoba istospolne orijentacije koje im jamči pravni poredak Europske unije, uključujući i slobodu kretanja odnosno dugoročnog boravka na cijelom području Europske unije.

Polazeći od gore navedene prakse Suda pravde i ESLJP, ustavni sudovi država članica donijeli su niz odluka kojima jamče jednakost istospolnih zajednica.

Na primjer, Ustavni sud Republike Austrije nedavno je presudio kako ustavno jamstvo zabrane diskriminacije odnosno zaštite dostojanstva zahtijeva da istospolni parovi imaju pravo sklopiti registrirano partnerstvo u građanskom postupku, koji je istovrstan onome u kojem heteroseksualni parovi sklapaju brak.

Vrhovni sud Republike Italije nedavno je presudio kako ne postoje materijalnopравни ustavni ili zakonski razlozi zbog kojih bi se moglo odbiti priznanje valjanosti istospolnih brakova sklopljenih u inozemstvu, prema zakonu drugih država koje takav brak dozvoljavaju.

Ustavni sud Savezne Republike Njemačke presudio je kako uskrata mogućnosti istospolnih partnera koji žive u registriranoj životnoj zajednici, da posvoje biološko dijete svog partnera, predstavlja povredu zabrane diskriminacije propisane njemačkim Ustavom.

Sukladno navedenom, cilj Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola je postaviti pravni okvir kojim će se povećati opseg prava zajednica istospolnih osoba. U tom smislu bilo je neophodno pravno regulirati registraciju istospolne zajednice, čijom institucionalizacijom će se utvrditi i pravni učinci istospolne zajednice.

Tu je ključno naglasiti da su životne zajednice istospolnih osoba društvena činjenica i sastavni su dio hrvatskog društva. S obzirom da je postojanje zajednica istospolnih partnera realnost, Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola prvenstveno uređuje već postojeće stanje.

U tom smislu, Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola osigurava niz praktičnih/životnih prava vezanih uz status životnih partnera, neophodnih za svakodnevni normalan život u svim aspektima, a što se nastoji normativno riješiti adekvatno ostvarivanju prava bračnih partnera.

Konačnim prijedlogom zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola predlaže se:

- istospolnim partnerima omogućiti sklapanje životnog partnerstva pred državnim tijelom i upis istog u registar životnog partnerstva, koji vode matični uredi. Time bi sve evidencije o građanskom stanju vodila ista tijela te provodila bilješke o životnom partnerstvu kroz maticu rođenih,

- Zakonom obuhvatiti pravne učinke istospolne zajednice, kao što su: opća prava i obveze, uzdržavanje u okviru zajednice, imovinski odnosi životnih partnera, nasljeđivanje, porezni status životnog partnerstva, status životnog partnerstva u mirovinskom osiguranju, sustavu socijalne skrbi, zdravstvene zaštite, u pogledu zapošljavanja i radnih odnosa, pristupa javnim i tržišnim uslugama te javnopravni položaj životnog partnerstva (sloboda kretanja, azilantska zaštita, privremeni boravak i spajanje obitelji, stjecanje hrvatskog državljanstva), te utvrditi razinu prava koja bi se odnosila i na neformalnu istospolnu zajednicu,
- regulirati odnose vezane uz djecu ukoliko žive u obiteljskoj zajednici istospolnih partnera, vodeći se interesom zaštite djeteta (od prava na suodlučivanje u pitanjima svakodnevnog života, uzdržavanja djeteta, samostalno odlučivanje u važnim životnim situacijama, donošenja odluka u svezi s djecom do ostvarivanja roditeljske skrbi životnog partnera).

Razlike koje postoje između istospolnih i heteroseksualnih zajednica u pogledu prava odnose se prvenstveno na položaj djece

Konačni prijedlog zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola ne predviđa mogućnost posvajanja djece za životne partnere.

Istovremeno, u skladu s praksom ESLJP i poštujući ustavno načelo jednakog dužnog poštovanja, Konačni prijedlog zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola, uvažava postojeće stanje i činjenicu da istospolne zajednice s djecom postoje te predviđa mogućnost stjecanja prava skrbi životnog partnera nad djetetom drugog životnog partnera.

Odluku o stjecanju skrbi donosi sud isključivo temeljem zaštite i promicanja dobrobiti djeteta. Na ovaj način istospolni partneri dovode se u poredbeni položaj koji u bračnim zajednicama imaju maćeha ili očuh.

Položaj djece u životnim partnerstvima

Konačni prijedlog zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola regulira dvije mogućnosti skrbi o djetetu, koje se međusobno ne isključuju.

Obje polaze od činjenice kako životne zajednice istospolnih partnera u kojima žive i njihova djeca postoje te da je radi dobrobiti svih članova takve zajednice, a djece posebno, potrebno urediti odnos između roditelja, djece i životnih partnera koji nisu roditelji, ali žive i brinu za tu djecu.

Treba uzeti u obzir i činjenicu da razvoj komparativne sudske prakse u državama članicama Europske unije, ukazuje kako se propust zakonodavca da djetetu, koje živi u ovakvim zajednicama, osigura dostojanstven razvoj emocionalnog odnosa s obje osobe koje brinu o njegovoj dobrobiti, prepoznaje kao diskriminacija samog djeteta.

Konačni prijedlog zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola sadrži dva moguća modela skrbi o djetetu.

Prvi model roditeljske skrbi prati odredbe o roditeljskoj skrbi, sukladno Obiteljskom zakonu. Tim odredbama životni partner, koji nije roditelj djeteta, bio bi stavljen u položaj koji je usporediv s položajem koji u bračnim zajednicama imaju očuh ili maćeha prema djeci svog

bračnog druga. Takva osoba ne bi postala roditelj djeteta, ali bi do njegove punoljetnosti stekla obvezu brinuti o interesima djeteta. Sud bi uvijek imao mogućnost oduzeti roditeljsku skrb životnom partneru ako bi smatrao da su interesi djeteta ugroženi.

Drugi model uvodi institut partnerske skrbi. Partnerska skrb također ne omogućava posvojenje djeteta. Mogućnost stjecanja partnerske skrbi, nastala bi tek nakon smrti životnog partnera roditelja djeteta, pod uvjetom da drugi roditelj djeteta nije živ.

Međutim, uvažavajući specifičnost planiranja obiteljske zajednice životnog partnerstva u kojima žive djeca, izuzetno - partnerska skrb se može steći i za života roditelja djeteta koje živi u životnom partnerstvu, ako drugi roditelj nije poznat ili ako mu je oduzeta roditeljska skrb zbog zlostavljanja djeteta.

Ovakvo rješenje bilo je nužno kako bi se uredili odnosi u onim životnim zajednicama istospolnih osoba u kojem je jedna od njih, na temelju zajedničke odluke, začela umjetnom oplodnjom. Iako hrvatski pravni okvir pruža mogućnost medicinski pomognute oplodnje samo ako postoji zdravstvena prepreka začeću, istospolni parovi u značajnom broju odlaze u države članice Europske unije gdje je pristup medicinskoj usluzi pomognute oplodnje liberalniji. S obzirom na europske i ustavne obveze zakonodavca Konačni prijedlog zakona nije mogao ignorirati takvu realnost.

Zasnivanjem partnerske skrbi, između djeteta i partnera-skrbnika, nastaju prava i obveze kao između roditelja i djeteta, u pogledu pravnih učinaka.

Primjenom instituta partnerske skrbi osigurala bi se veća pravna sigurnost i zaštita djetetu i životnom partneru koji nije roditelj u posve specifičnim odnosima (posvojenje od strane jednog životnog partnera ili pomognuta umjetna oplodnja).

U oba modela sud je ključan zaštitnik interesa djeteta i u oba modela životni partner, koji stječe skrb nad djetetom, ne postaje njegov roditelj te se sukladno tome ne uvodi u matične evidencije kao roditelj djeteta.

Regulirajući gore navedena područja, Konačni prijedlog zakona bi istospolne zajednice *de jure* doveo u jednak društveni položaj u odnosu na heteroseksualne životne zajednice, čime bi zakonodavna vlast ispunila ustavnu obvezu dužnog poštovanja prema svim građanima, bez obzira na njihove međusobne razlike.

Ustavno načelo jednakog dužnog poštovanja od strane tijela državne vlasti odražava se u činjenici da Konačni prijedlog zakona uključuje cijeli niz odredaba koje reguliraju konkretna životna pitanja važna za istospolne zajednice, koje je pravni poredak već uredio u odnosu na heteroseksualne zajednice. Na taj način državna vlast jasno pokazuje kako jednako poštuje interese svih svojih građana bez obzira na njihovu seksualnu orijentaciju.

Konačni prijedlog zakona uključuje i izričitu odredbu prema kojoj bi nepovoljno postupanje, uvjetovano činjenicom da je osoba u životnom partnerstvu, predstavljalo oblik diskriminacije temeljem seksualne orijentacije.

Razlike u postupanju između istospolnih i heteroseksualnih zajednica koje bi bile dopuštene Zakonom, bile bi dopuštene samo pod uvjetom da ne predstavljaju skriveni oblik diskriminacije temeljem seksualne orijentacije.

Konačni prijedlog zakona izričito dopušta nekoliko razlika u postupanju prema istospolnim zajednicama u odnosu na heteroseksualne životne zajednice, preciznije u odnosu na brak, koje su opravdane legitimnim ciljem kojem služe i sukladne uvjetu razmjernosti. Temeljna postavka od koje polazi Konačni prijedlog zakona u pogledu dopuštenih razlika je da one u ovom trenutku društvenog razvoja u Hrvatskoj i Europi općenito predstavljaju pragmatičan demokratski kompromis između društvenog stajališta i svjetonazora vezanih uz uređenje istospolnih zajednica, koja se nalaze u značajnoj tenziji.

Međutim, kako bi udovoljio standardima koji proizlaze iz Europske konvencije, Konačni prijedlog zakona propisuje kako registrirana i neregistrirana životna partnerstva dviju osoba istog spola predstavljaju jedinicu obiteljskog života. To se posebno odnosi na pitanje priznanja nastanka odnosno prestanka partnerstva, kao minimuma pravne sigurnosti potrebne za ostvarenje ostalih životnih prava.

Nadalje, Konačni prijedlog zakona polazi od tumačenja standarda iz članka 8. Konvencije, a kao neophodan minimum uključuje i pitanja međusobnog uzdržavanja, zajedničke imovine, nasljeđivanja, međusobnog zastupanja, slobode kretanja, prava u svrhu spajanja razdvojenih obitelji, odnosa prema djeci čiji je roditelj zasnovao partnerstvo i koja s njim žive u takvoj zajednici.

Isto tako, kako bi ostvario konvencijski standard, Konačni prijedlog zakona sadrži konkretne odredbe kojima istospolnim zajednicama pruža ona prava koja u Republici Hrvatskoj uživaju i heteroseksualne zajednice. Izjednačavajući istospolne zajednice života s heteroseksualnim zajednicama u pogledu konkretnih životnih prava, neophodnih za uspješno funkcioniranje stabilne emocionalne zajednice zajedničkog života dviju osoba (bez obzira na njihovu seksualnu orijentaciju), Konačni prijedlog zakona je odgovorio i na konvencijski zahtjev zabrane diskriminatornog postupanja prema stabilnim emocionalnim zajednicama života istospolnih partnera.

Te odredbe odnose se i na jednak pristup osoba koje se nalaze u istospolnim zajednicama u nizu radno-socijalnih i mirovinskih prava koje već uživaju heteroseksualne zajednice. Na taj način Republika Hrvatska zadržava svoju regulatornu nadležnost nad statusno-obiteljskim pitanjima, poštujući uvjet da tu nadležnost ne koristi na način kako bi istospolne zajednice dovela, de jure ili de facto, u nepovoljniji položaj u pogledu pristupa onih prava s područja radnih, socijalnih i mirovinskih odnosa koja ulaze u regulatornu nadležnost Europske unije.

Nadalje, Konačni prijedlog zakona sadrži odredbe koje se odnose na slobodu kretanja osoba na području Europske unije, što predstavlja jedno od temeljnih prava pravnog poretka Europske unije. U odnosu na slobodu kretanja osoba koje u Republici Hrvatskoj traže zaposlenje i njihovih obitelji, Konačni prijedlog zakona poštuje čvrsto ustaljeno načelo međusobnog priznanja, koje čine kamen temeljac zajedničkog tržišta Europske unije. Načelo međusobnog priznanja od država članica zahtijeva da daju povjerenje odnosno poštuju procjenu drugih država članica. U tom smislu, Konačni prijedlog zakona izričito navodi kako će Republika Hrvatska poštivati način na koji druge države članice definiraju institucije braka, izvanbračne zajednice odnosno životnog partnerstva te građanima iz drugih država članica koji se nalaze u takvim zajednicama osigurati jednaka prava koja se odnose na pitanja iz nadležnosti EU koje uživaju i građani i građanke Republike Hrvatske.

Ta skupina odredaba se posebno odnosi na položaj istospolnih zajednica državljana drugih država članica Europske unije i njihov status za vrijeme boravka u Republici Hrvatskoj. Takvim građanima se priznaje obiteljski status koji im je priznala i država članica

porijekla te im se sukladno tome osigurava i pristup svim onim pravima koja ulaze u neku EU regulatornu nadležnost, a koja su priznata odgovarajućoj životnoj zajednici u Republici Hrvatskoj. Radi se o pravima iz područja zapošljavanja, mirovinskog sustava, zdravstvene zaštite, pristupa javnim i tržišnim uslugama (npr. obrazovanje, socijalne skrbi, poreznog statusa itd.). Također se uklanjaju postojeće prepreke za istospolne zajednice koje postoje u pogledu trajnog boravka u Republici Hrvatskoj u svrhu spajanja obitelji.

Demokratski kompromis kao temelj Konačnog prijedloga zakona

Konačni prijedlog zakona odražava realni društveni kontekst u kojem se nalazi Republika Hrvatska u pogledu odnosa prema položaju istospolnih zajednica u hrvatskom društvu. Nadalje, Konačni prijedlog zakona jasno odražava svijest, kako je potrebno sveobuhvatno regulirati položaj istospolnih zajednica kako bi se uklonile postojeće prepreke njihovoj društvenoj jednakosti te ispunile gore navedene ustavne i europske pravne obveze.

Kao što je navedeno, Konačni prijedlog zakona odražava i obvezu jednakog dužnog poštovanja prema svim građanima, kako u izjednačavanju istospolnih zajednica sa pravima priznatim heteroseksualnim zajednicama tako i na razini simbolike, kao što je na primjer način i postupak sklapanja životnog partnerstva.

Istovremeno, Konačni prijedlog zakona održava i činjenicu da značajan dio građana ima određenu bojazan ili skepsu u pogledu značajnih intervencija u načine na koji je tradicionalno uređen obiteljski život u hrvatskom društvu. Bez obzira smatra li netko takav stav utemeljenim ili ne, činjenica je kako se radi o legitimnom demokratskom pravu na drugačije mišljenje.

Konačni prijedlog zakona je pokušaj demokratskog kompromisa između vrijednosnih stajališta i svjetonazora koji se trenutno nalaze u tenziji u hrvatskom društvu.

Taj kompromis se odražava u sljedećim obilježjima Konačnog prijedloga zakona:

- Konačni prijedlog zakona uvodi instituciju životnog partnerstva kao formu zajedničkog života istospolnih osoba
 - institucija braka stoga i dalje ostaje ograničena na zajednicu heteroseksualnih osoba.
- Konačni prijedlog zakona osigurava pristup većini konkretnih životnih prava koje tradicionalno uživaju heteroseksualne zajednice
 - u tom smislu osigurana je jednakost prilika u pogledu praktičnih stvari za istospolne i heteroseksualne zajednice, a razlike u njihovoj formi održavaju različite tradicije izgradnje zajedničkog života.
- Razlike koje postoje između istospolnih i heteroseksualnih zajednica u pogledu prava odnose se prvenstveno na položaj djece
 - time se uvažava kako je u ovoj fazi razvoja položaja istospolnih zajednica u hrvatskom društvu, najveći interes i nedoumica značajnog broja građana usmjerena prema položaju djece.
- Konačni prijedlog zakona ne predviđa mogućnost posvajanja djece od strane životnih partnera
 - u državnim maticama kao roditelji i dalje će biti navedeni biološki roditelji

- istovremeno, Konačni prijedlog zakona uvažava postojeće stanje i činjenicu da istospolne zajednice s djecom postoje te predviđa mogućnost stjecanja prava skrbi životnog partnera nad djetetom drugog životnog partnera.
- Životnim partnerstvima su osigurana konkretna praktična prava neophodna za svakodnevni normalan život.
- Razlike koje ostaju između istospolnih i heteroseksualnih zajednica prvenstveno postoje jer odražavaju poštovanje prema različitim tradicijama koje stoje iza razvoja ovih zajednica.
- Razlike koje omogućavaju jednakost prilika u stvarnom životu zadovoljavaju trenutni konvencijski minimum u skladu su s načelom razmjernosti.

II. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Članak 1.

Ovim člankom utvrđen je sadržaj Zakona.

Članak 2.

Ovim člankom utvrđena je definicija pojma životnog partnerstva kao zajednice obiteljskog života dvije osobe istog spola koje su sklopile životno partnerski odnos pred nadležnim tijelom na način kako je propisan ovim Zakonom.

Članci 3. i 4.

Ovim člancima utvrđena je definicija pojma neformalnog životnog partnerstva i učinci neformalnog životnog partnerstva. Također su utvrđeni uvjeti za priznavanje neformalnog životnog partnerstva, koji su isti kao i uvjeti za priznavanje izvanbračne zajednice. Što se tiče učinaka neformalnog životnog partnerstva, u pogledu osobnih prava, imovinskih odnosa i odnosa vezanih uz djecu, primjenjuju se odredbe ovog Zakona odnosno neformalno životno partnerstvo je po pravnim učincima izjednačeno s životnim partnerstvom. Međutim, kada je riječ o ostalim pravima, od nasljeđivanja preko poreznog i mirovinskog sustava do javno pravnog položaja, neformalno životno partnerstvo je izjednačeno s izvanbračnim zajednicama.

Članak 5.

Ovim člankom propisuje se da izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

Članak 6.

Ovim člankom propisana su načela na kojima se zasniva životno partnerstvo te je propisana zabrana nasilja u zajednici obiteljskog života te zabrana svakog oblika diskriminacije.

Članak 7.

Ovim člankom propisuju se pretpostavke za sklapanje životnog partnerstva te se utvrđuje da ukoliko nije ispunjena neka od propisanih pretpostavki smatra se da životno partnerstvo nije sklopljeno. Također, propisano je tko može podnijeti tužbu radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja životnog partnerstva.

Članci 8., 9., 10., 11. i 12.

Ovim člancima propisane su pretpostavke za valjanost životnog partnerstva. Životno partnerstvo ne može sklopiti osoba koja nije navršila 18 godina života, osoba nesposobna za rasuđivanje, osobe koje su u krvnom srodstvu u ravnoj lozi, a u pobočnoj do četvrtog stupnja te osobe koje su u životnom partnerstvu ili braku. Ako je životno partnerstvo sklopljeno, a nisu bile ispunjene zakonske pretpostavke za njegovo sklapanje, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona o poništaju životnog partnerstva.

Članak 13.

Ovim člankom propisano je kome se podnosi prijava namjere sklapanja životnog partnerstva i što se prilaže kod te prijave. Za životne partnere koji su rođeni na teritoriju Republike Hrvatske matičar po službenoj dužnosti provjerava njihov upis u maticu rođenih te oni kod prijave svoj identitet dokazuju identifikacijskom ispravom (osobna iskaznica ili putovnica).

Stranci koji namjeravaju sklopiti životno partnerstvo u Republici Hrvatskoj moraju priložiti ispravu o rođenju iz države svog rođenja i druge isprave potrebne isprave kako bi se utvrdilo ispunjenje pretpostavki za valjanost životnog partnerstva, koje su propisane ovim Zakonom.

Članci 14. i 15.

Ovim člancima propisano da je dužnost matičara da provjeri da li su ispunjene pretpostavke za sklapanje životnog partnerstva te je opisan postupak u slučaju kad matičar utvrdi neispunjenje propisanih pretpostavki.

Članci 16. i 17.

Navedenim člancima propisana je dužnost matičara da od osoba koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo uzme izjave o izboru njihova prezimena te da dogovore datum sklapanja životnog partnerstva u propisanom razdoblju, a koje se računa od dana podnošenja prijave. Propisan je i izuzetak u posebnim slučajevima kad se datum za sklapanje životnog partnerstva može odrediti i u kraćem roku od propisanog.

Članak 18.

Ovim člankom propisano je kad se smatra da je došlo do povlačenja prijave namjere sklapanja životnog partnerstva.

Članak 19.

Ovim člankom je propisano gdje se može sklopiti životno partnerstvo. Životno partnerstvo se može sklopiti i izvan službene prostorije, za što se plaća posebna naknada. Također je propisana ovlast za određivanje iznosa naknade i namjene prihoda ostvarenih od sklapanja životnog partnerstva izvan službene prostorije.

Članak 20.

Ovim člankom propisan je krug osoba koje prisustvuju sklapanju životnog partnerstva. Dakle, osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo, dva svjedoka i matičar. Nadalje, predviđeno je da svjedok može biti svaka punoljetna i poslovno sposobna osoba.

Članci 21. i 22.

Navedenim člancima propisano je postupanje matičara prilikom čina sklapanja životnog partnerstva. Također je propisano da se životno partnerstvo upisuje u registar životnog partnerstva iz kojeg se izdaju isprave o sklopljenom životnom partnerstvu. Propisana je

obveza matičara da obavijest o sklopljenom životnom partnerstvu i promjeni prezimena dostavi drugom matičnom uredu u kojem se vodi matica rođenih životnog partnera kao i drugim nadležnim tijelima koja vode evidencije o građanima.

Članci 23. i 24.

Navedenim člancima propisani su načini prestanka životnog partnerstva i to: smrću, poništajem, proglašenjem životnog partnera umrlim i raskidom životnog partnerstva. Također propisuje se pravo zadržavanja prezimena životnih partnera koje su imali u trenutku prestanka životnog partnerstva.

Članci 25., 26. i 27.

Navedeni članci se odnose na prestanak životnog partnerstva poništajem, postupak suda u slučajevima poništaja, dokazivanje postojanja ili nepostojanja životnog partnerstva ili braka u postupku poništaja te pravni učinci poništaja.

Članak 28.

Ovim člankom propisan je postupak dokazivanja postojanja odnosno nepostojanja životnog partnerstva pred nadležnim sudom. Pravo na tužbu za poništaj imaju životni partneri, centar za socijalnu skrb i osobe koje imaju pravni interes.

Članci 29. i 30.

Ovim člancima propisan je postupak raskida životnog partnerstva. Do raskida životnog partnerstva može doći u postupku pred sudom, kao i „ubrzanom“ postupku pred matičarom. Ukoliko u zajednici životnih partnera žive djeca, isto se može raskinuti isključivo pred sudom. Međutim, ukoliko u zajednici životnih partnera ne žive djeca i postoji sporazumna volja da se zajednica raskine, isto mogu učiniti davanjem izjave na zapisnik kod matičara. Na temelju obostrano izjavljene volje partnera o raskidu životnog partnerstva, matičar o istom upisuje bilješku u registar, te dostavlja obavijest nadležnom matičaru radi upisa u matici rođenih životnih partnera.

Za sve sporove koji se vode pred sudom, adekvatno se primjenjuju odredbe Obiteljskog zakona koje se odnose na bračne sporove.

Članak 31.

Ovim člankom propisan je način vođenja registra u koji se upisuju registrirana životna partnerstva. Registar se vodi u obliku jedinstvene središnje elektroničke baze podataka o svim sklopljenim životnim partnerstvima. Kako se radi o elektroničkoj bazi, propisano je da se na obradu podataka primjenjuju propisi kojima se uređuje zaštita osobnih podataka i informacijska sigurnost.

Članak 32.

Ovim člankom propisana je nadležnost za vođenje registra o životnom partnerstvu. O životnim partnerstvima se vodi jedinstveni Registar za područje Republike Hrvatske prema postojećim matičnim područjima koja određuju mjesnu nadležnost matičara.

Članak 33.

Ovim člankom propisano je koji se podaci o životnim partnerima upisuju kod temeljnog upisa, a koji kod naknadnog upisa u registru životnog partnerstva.

Članci 34., 35. i 36.

Ovim člancima propisan je način ispravka greške u registru o životnom partnerstvu, izdavanje isprava iz registra te tko i pod kojim uvjetima može tražiti pravo uvida u podatke koji su upisani u registar i u spise na temelju kojih je upis u registar izvršen.

Iz registra se izdaju izvadak i potvrda iz registra životnog partnerstva. Izvadak sadrži podatke koji su upisani u registar do vremena izdavanja izvataka, a potvrda sadrži posljednje važeće podatke upisane u registar do izdavanja potvrde koji se iskazuju u pripadajućim rubrikama.

Članak 37.

Ovaj članak se odnosi na opća prava životnih partnera. Ovim člankom propisano je pravo životnih partnera da sporazumno i zajednički odlučuju o svim pitanjima koja su od značaja za zajednički život te da isti imaju pravo na zaštitu privatnosti obiteljskog života i pravo na međusobno zajedništvo. Propisana je i obveza međusobnog pomaganja i pružanja njege i pomoći u slučaju bolesti životnog partnera.

Članak 38.

Ovim člankom propisuje se mogućnost sporazuma o prezimenu o kojim će se služiti osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo te su propisane četiri moguće kombinacije izbora prezimena za koje se životni partneri mogu odlučiti.

Članak 39.

Navedenom odredbom propisana je dužnost uzdržavanja u okviru životnog partnerstva. Uzdržavanje je dužnost i pravo životnih partnera te pod posebnim uvjetima djece i životnog partnera roditelja odnosno djece i partnera skrbnika. Na propisano uzdržavanje primjenjuju se odredbe posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose.

Članci 40., 41., 42. i 43.

Ovim odredbama propisani su odnosi vezani uz djecu, a koji se odnose na ostvarivanje roditeljske skrbi životnog partnera, donošenje odluka u vezi s djetetom, ostvarivanje osobnih odnosa nakon prestanka životnog partnerstva i na ostale odnose vezane uz djecu.

Ostvarivanje roditeljske skrbi životnog partnera identično je ostvarivanju roditeljske skrbi nad djetetom od strane očuha i maćehe. Potrebno je ukazati da se navedeni odnosi uređuju na način kako je to propisano odredbama posebnog zakona koji uređuje obiteljske odnose.

Članci 44., 45., 46., 47., 48. i 49.

Navedenim člancima uređen je institut partnerske skrbi, tj. uvjeti za ostvarivanje partnerske skrbi, prava i obveze partnera-skrbnika, učinci te prestanak partnerske skrbi.

Mogućnost stjecanja partnerske skrbi može nastati tek nakon smrti životnog partnera roditelja djeteta, pod uvjetom da drugi roditelj djeteta nije živ ili mu je oduzeta roditeljska skrb zbog zlostavljanja djeteta.

Izuzetno, uvažavajući specifičnost planiranja obiteljske zajednica životnog partnerstva u kojima žive djeca, partnerska skrb se može steći i za života roditelja djeteta koje živi u životnom partnerstvu, ako drugi roditelj nije poznat. Primjenom instituta partnerske skrbi, osigurala bi se veća pravna sigurnost i zaštita djetetu i životnom partneru koji nije roditelj u posve specifičnim odnosima (posvojenje od strane jednog životnog partnera ili pomognuta umjetna oplodnja). Također je proširena mogućnost zasnivanja partnerske skrbi nad djetetom

kada je drugom roditelju oduzeta roditeljska skrb zbog zlostavljanja djeteta. O partneru-skrbniku djeteta odlučuje sud, a bilješka o stjecanju skrbi se upisuje u maticu rođenih djeteta. Partner-skrbnik djeteta ne postaje njegov roditelj te se sukladno tome ne uvodi u matične evidencije kao roditelj djeteta.

Zasnivanjem partnerske skrbi, između djeteta i partnera-skrbnika djeteta, nastaju prava i obveze kao između roditelja i djeteta, u pogledu pravnih učinaka. Institut partnerske skrbi nije istovjetan institutu posvajanja iz Obiteljskog zakona. Pravni učinci posvojenja i partnerske skrbi se razlikuju u sljedećem:

- Posvajanjem djeteta nastaje odnos srodstva između djeteta i srodnika posvojitelja odnosno prestaje odnos srodstva između djeteta i njegovih bioloških roditelja i njihovih srodnika. Kod partnerske skrbi ne nastaje odnos srodstva između djeteta i srodnika životnog partnera odnosno ne prestaje odnos srodstva između djeteta i njegovih bioloških roditelja i njihovih srodnika.
- Do posvajanja djeteta može doći za života bioloških roditelja odnosno kada su oni poznati. Partnerska skrb zasniva se kada je drugi roditelj preminuo ili je nepoznat ili mu je oduzeta roditeljska skrb zbog zlostavljanja djeteta.
- Do posvajanja može doći i kada oboje posvojitelja nisu biološki roditelji djeteta. Do partnerske skrbi može doći samo u slučaju kada je jedan od partnera roditelj djeteta.

Iz navedenog je jasno kako institut partnerske skrbi nije istovjetan institutu posvajanja kako u imenu tako i u sadržaju. No, iz načina na koji je reguliran institut partnerske skrbi kako će dijete koje živi u istospolnoj obiteljskoj zajednici imati i mogućnost uživati zaštitu i skrb one osobe koja se brine za njegovu dobrobit i kojoj je to dijete emocionalno privrženo.

Nadalje, propisan je postupak i podnošenje zahtjeva za prestanak partnerske skrbi te nadležnost suda da odluči o prestanku partnerske skrbi. Sud će, vodeći se dobrobiti djeteta, u slučaju vraćanja roditeljske skrbi biološkom roditelju kojem je ista oduzeta, odlučiti i o prestanku partnerske skrbi životnog partnera nad djetetom.

Članci 50., 51., 52., 53. i 54.

Navedenim člancima regulirani su imovinski odnosi životnih partnera. Odredbama je propisano što se smatra partnerskom stečevinom te koja imovina predstavlja vlastitu imovnu životnih partnera. Također, propisano je pravo životnih partnera da ugovorom o imovini mogu urediti svoje odnose koji se tiču partnerske stečevine. Nadalje, na imovinske odnose koji nisu obuhvaćeni odredbama Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Obiteljskog zakona koje se odnose na to područje.

Članci 55.

Ovim odredbama uređeno je pravo nasljeđivanja, tj. koje osobe nasljeđuju životnog partnera te kako se dijeli ostavina.

Članci 56., 57., 58., 59. i 60.

Navedenim odredbama propisan je porezni status životnog partnerstva, a koji se odnosi na pitanje poreznih oslobođenja, osobne odbitke, pravo na naknadu i oslobođenje poreza na nekretninama. Ovim odredbama su osim životnih partnera, obuhvaćena i djeca nad kojom se ostvaruje roditeljska ili partnerska skrb. Također, propisano je jamstvo koje se odnosi na zabranu nepovoljnog postupanja.

Članci 61., 62. i 63.

Navedenim odredbama propisan je status životnog partnerstva u mirovinskom osiguranju te su definirani članovi obitelji osiguranika na koje se prava iz mirovinskog osiguranja odnose. Članovima obitelji smatraju se životni partner, dijete nad kojim ostvaruje partnersku skrb, dijete preminulog životnog partnera kojeg je osiguranik uzdržavao i životni partner roditelja osiguranika kojeg je osiguranik uzdržavao. Ovi članovi obitelji životnog partnera ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu sukladno propisima kojima se uređuje mirovinsko osiguranje.

Nadalje, propisano je pravo na produženo osiguranje te, kako bi se pravom iz mirovinskog osiguranja obuhvatila i prava koja nisu posebno navedena u zakonu, i jamstvo zabrane nepovoljnog postupanja.

Članci 64. i 65.

Navedenim odredbama propisan je status životnih partnera u sustavu socijalne skrbi, koji im osigurava minimalna sredstva za osiguranje osnovnih životnih potreba te dostupnost svih usluga i prava iz sustava socijalne skrbi kako je propisano posebnim zakonom. Također propisano je i jamstvo zabrane nepovoljnijeg postupanja.

Članci 66., 67. i 68.

Navedenim odredbama propisana su prava i obveze životnih partnera u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite te je propisan status zdravstvenog osiguranika. Životni partneri, njihova djeca i djeca koja su u njihovoj roditeljskoj ili partnerskoj skrbi, smatraju se osiguranim osobama kojima se osiguravaju prava i obveze iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

Isto tako, radi zaštite interesa i dobrobiti svoga partnera, koji nije sposoban dati pristanak na bilo koji oblik medicinske intervencije uređen posebnim zakonskim propisima, životnim partnerima se osiguravaju jednaka prava i obveze koje imaju i bračni drugovi. Nepovoljno postupanje pri ostvarivanju prava predstavlja oblik diskriminacije na temelju seksualne orijentacije.

Životnim partnerstvima osiguravaju se ista prava i obveze kao i bračnim zajednicama u pogledu obveza, prava ili povlastica koje se odnose na obvezno zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu.

Članci 69. i 70.

Navedenim odredbama propisana su prava i obveze životnih partnera koji se tiču zapošljavanja i radnih odnosa te je zabranjena diskriminacija u pogledu istih. Nepovoljno postupanje bilo koje vrste kod zapošljavanja, radnih uvjeta i sudjelovanja na tržištu rada predstavlja oblik diskriminacije na temelju seksualne orijentacije i kao takvo je zabranjeno.

Članci 71. i 72.

Navedenim odredbama propisana je zabrana diskriminacije u pogledu pristupa javnim i tržišnim uslugama te je definirano sklapanje ugovora o najmu stana od strane jednog životnog partnera, odnosno oba životna partnera, odnosno prava i zaštitu koju ostvaruje partner na kojeg ne glasi ugovor.

Članci 73., 74. i 75.

Navedeni članci reguliraju javno pravni položaj istospolnih zajednica koje su nastale izvan Republike Hrvatske bilo da se radi o državama koje su članice Europskog gospodarskog prostora bilo da se radi o državama koje nisu članice istoga, sukladno Direktivi 2004/38 na način kojim se jasno određuje položaj istospolnih zajednica zasnovanih izvan država članica Europskog gospodarskog prostora.

Životni partneri koji su sklopili životno partnerstvo ili brak između osoba istog spola te partneri istog spola koji žive u neformalnoj životnoj zajednici imaju pravo podnijeti zahtjev za odobravanjem privremenog boravka u Republici Hrvatskoj, prema posebnom zakonu.

Kako bi se zajamčila sloboda kretanja unutar Europskog gospodarskog prostora, zakon jasno razlikuje situacije sklopljenog partnerstva ili braka osoba istog spola unutar europskog gospodarskog prostora i izvan njega.

Životno partnerstvo ili brak osoba istog spola koje su državljani država članica Europskog gospodarskog prostora sklopili međusobno ili s državljaninom države izvan Europskog gospodarskog prostora, u jednoj od država članica, uživaju jednaku mogućnost pristupa pravima i povlasticama kao i bračne zajednice sklopljene u Republici Hrvatskoj.

Međutim ako je brak ili životno partnerstvo sklopljeno izvan europskog gospodarskog prostora, razlikuju se tri situacije, i to:

- kada je riječ o zajednici hrvatskog državljanina i državljanina države nečlanice Europskog gospodarskog prostora,
- kada je riječ o zajednici europskog državljanina s državljaninom države nečlanice Europskog gospodarskog prostora i
- kada je riječ o zajednici državljanina nečlanica Europskog gospodarskog prostora.

Članci 76., 77., 78. i 79.

Navedenim odredbama reguliran je javnopravni položaj životnog partnerstva koji se odnosi na međunarodnu zaštitu, stjecanje hrvatskog državljanstva, prava i obveze tijekom izvršavanja kazne zatvora te jamstva zabrane nepovoljnog postupanja u navedenim situacijama.

Članak 80.

Ovom odredbom propisana je rok i ovlast za donošenje provedbenih propisa kojim će se propisati mjerila za određivanje iznosa naknade i namjenu prihoda ostvarenih od sklapanja životnog partnerstva izvan službenih prostorija, obrazac isprava koje se izdaju iz registra životnog partnerstva te kojim će se propisati način rada u vođenju registra.

Članci 81. i 82.

Ovim odredbama propisan je prestanak važenja ranijeg zakona te stupanje na snagu ovoga Zakona.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Prihvaćene su primjedbe Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te zastupnice Mirele Holy i zastupnika Davorina Mlakara da se promjeni naziv zakona, na način da nedvojbeno ukazuje na krug osoba na koje se odnosi te je u Konačnom prijedlogu promijenjen naziv u Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola.

Predlagatelj je također prihvatio primjedbe zastupnika Davorina Mlakara i Željka Reintera o izričajnoj neusklađenosti definicija životnog partnerstva i neformalnog životnog partnerstva. Člankom 2. propisano je da je životno partnerstvo zajednica obiteljskog života dvije osobe istog spola sklopljena pred nadležnim tijelom u skladu s odredbama ovoga Zakona. Također, promijenjen je i članak 3. stavak 1. te je neformalno životno partnerstvo definirano kao zajednica obiteljskog života dviju osoba istog spola, koje nisu sklopile životno partnerstvo pred nadležnim tijelom, ako zajednica traje najmanje tri godine i udovoljava pretpostavkama propisanim za valjanost životnog partnerstva.

Razmotrene su i prihvaćene primjedbe Odbora za obitelj, mlade i sport da se Republika Hrvatska dovodi u jedinstvenu situaciju pravno izjednačavajući neformalne zajednice s formalnima. Stoga je u Konačnom prijedlogu Zakona članak 4. promijenjen te je predviđeno da neformalno životno partnerstvo, koje ispunjava pretpostavke iz članka 3. stavka 1. Zakona, stvaraju osobne i imovinske učinke na koje se na odgovarajući način primjenjuju odredbe zakona o osobnim pravima i imovinskim odnosima životnih partnera, osim izbora prezimena. Ovakvom odredbom položaj neformalnih životnih partnerstva izjednačen je s položajem izvanbračnih zajednica predviđen Obiteljskim zakonom. Time je prihvaćena primjedba zastupnika Davorina Mlakara koja se odnosi na učinke neformalnog životnog partnerstva obzirom da je razina prava neformalnog životnog partnerstva izjednačena s izvanbračnom zajednicom, osim po mogućnosti posvajanja djece.

Predlagatelj je razmotrio i prihvatio primjedbu zastupnika Željka Reintera da se u tekstu Zakona nigdje ne upućuje na Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji te je u članku 6. dodan novi stavak 2. kojim je predviđeno da se zabranjuje svaki oblik nasilja u zajednici obiteljskog života, a prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u istoj uređuje se posebnim zakonom.

Predlagatelj je prihvatio primjedbu i prijedlog Odbora za ravnopravnost spolova i zastupnice Gordane Sobol da se proširi mogućnosti zasnivanje partnerske skrbi i za života životnog partnera, roditelja djeteta te je u članku 44. predviđeno da se partnerska skrb može zasnovati i za života životnog partnera roditelja djeteta, ne samo ako drugi roditelj nije poznat, već i ako mu je oduzeta roditeljska skrb zbog zlostavljanja djeteta.

Prihvaćene su primjedbe Odbora za obitelj, mlade i sport i Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom da se člankom 67. uvodi svojevrsni pravni zastupnik punoljetne osobe. Stoga je članak promijenjen te je predviđeno da radi zaštite interesa i dobrobiti svoga partnera, koji nije sposoban dati pristanak na bilo koji oblik medicinske intervencije uređen posebnim zakonskim propisima, životni partneri imaju jednaka prava i obveze kao i bračni drugovi.

Sukladno uvaženim primjedbama, predlagatelj je nomotehnički i izričajno uredio tekst Konačnog prijedloga zakona.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

Odbor za ravnopravnost spolova, Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i veći broj zastupnica i zastupnika (Mirela Holy, Šime Lučin, Sonja König, Igor Kolman, Boris Blažeković, Branko Vukšić) predlažu razmotriti odredbe koje se tiču posvajanja djece, posebice kada je jedan od partnera biološki roditelj toga djeteta. Predlagatelj smatra kako društvene okolnosti u kojima su se u Republici Hrvatskoj razvijale bračne, izvanbračne i istospolne zajednice obiteljskog života određuju bitne razlike između njih u pogledu položaja djece koja žive u tim zajednicama u društvu. Stoga je bio dužan zajamčiti jednaku kvalitetu zaštite prava istospolnim zajednicama, a što je učinio kroz institut partnerske skrbi o djetetu. Na ovaj način razlika između posvajanja i partnerske skrbi djeteta svedena je prvenstveno na način na koji je regulirano pitanje nastajanja ili prestanka srodničkih veza između djeteta, bioloških roditelja i njihovih srodnika. Predlagatelj se odlučio za kombinirani pristup koji se temelji na demokratskom kompromisu između dvaju stajališta prisutnih u hrvatskom društvu.

Nije prihvaćena primjedba pojedinih članova Odbora za zdravlje i socijalnu politiku da se Prijedlogom zakona zadire u materiju drugih zakona te je stoga potrebno razdvojiti neka prava, posebice prava djeteta koja bi trebala biti sadržana isključivo u Obiteljskom zakonu. Naime, zbog specifičnosti istospolnih zajednica i dosadašnje nemogućnosti ostvarivanja određenih prava koja su dostupna bračnim i izvanbračnim zajednicama, u svrhu garancije ostvarenja istih zadržano je predloženo rješenje.

Nije prihvaćena primjedba zastupnika Ivana Šimonovića koji smatra da je predlaganjem ovog zakona izigravana volja Hrvatica i Hrvata izražena putem narodnog referenduma prošle godine. Naime, odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske jasno je rečeno da „eventualna dopuna Ustava odredbom prema kojoj je brak životna zajednica žene i muškarca ne smije imati nikakvog utjecaja na daljnji razvitak zakonskih okvira instituta izvanbračne i istospolne zajednice u skladu s ustavnim zahtjevom da svatko u Republici Hrvatskoj ima pravo na poštovanje i pravnu zaštitu svog osobnog i obiteljskog života te svoga ljudskog dostojanstva“.

Zastupnici Željko Reiner i Dražen Đurović mišljenja su da ovim zakonskim rješenjima, djeca prestaju biti nositelji prava i postaju predmet uređenja prava homoseksualnih osoba koji im nisu ni roditelji ni posvojitelji. Dokaz da su interesi djece daleko iznad ostalih pokazuje jednostavna činjenica kako se niti jedna odluka kojom se u svakom konkretnom slučaju uređuje položaj djece ne može donijeti izvan sudskog postupka u kojem sud svaku svoju odluku mora obrazložiti kao neophodnu i svrsishodnu za zaštitu interesa i dobrobiti djeteta.

Nadalje, zastupnici Željko Reiner, Dražen Đurović i Ivan Šimonović smatraju da zakon treba izričito propisati zabranu posvajanja djece odnosno da se ovakvim izričajem omogućava posvajanje djece od strane životnih partnera. Predlagatelj ističe da ovim Zakonom nije omogućeno posvajanje djece, štoviše posvajanje nije predmet ovoga Zakona, pa se istim ne može niti zabranjivati. Predlagatelj je na vrlo jasan način obrazložio razloge zbog kojih nije prihvatio zahtjeve da se pristup posvojenju omogući i životnim partnerima.

Što se tiče priziva savjesti, istaknutog u izviješću s rasprave Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te kroz raspravu zastupnika Željka Reinerja i Dražena Đurovića, prigovor prvenstveno odražava svjetonazorsko stajalište. Predlagatelj ne osporava politički

legitimitet takvog stajališta, ali istovremeno predlagatelj ima obvezu poštovati temeljno vrijednosno načelo dužnog poštovanja propisano člankom 1. Ustava, prema kojem državna vlast ima obvezu jednakog dužnog poštovanja svih građana bez obzira na njihove različitosti. Službenici imaju obvezu svim građanima osigurati jednako učinkovit pristup svim javnim uslugama.

Nije prihvaćena primjedba zastupnika Željka Reinera i Ante Babića da se izmjenama i dopunama postojećeg Zakona o istospolnim zajednicama bolje definiraju zajamčena prava takvih zajednica, budući taj Zakon daje samo dva prava koja se dokazuju pred sudom. Konačnim prijedlogom zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola osigurava se čitav spektar različitih prava temeljem registracije životnog partnerstva, što zahtijeva donošenje cjelovitog zakona.

Nadalje, zastupnik Željko Reiner ističe da je u članku 71. uvedena naizgled nesporna odredba o zabrani diskriminacije pa upućuje na moguće posljedice (npr. vlasnik stana ne može ga iznajmiti kome želi jer može biti tužena za diskriminaciju). Stoga je predlagatelj dužan upozoriti da zabrana diskriminacije temeljem seksualne orijentacije pri obavljanju gospodarske djelatnosti pružanja usluga na tržištu postoji u pravnom poretku Republike Hrvatske od 2003. godine. Dodatno je ojačana tijekom postupka pristupanja Europskoj uniji izglasavanjem Zakona o suzbijanju diskriminacije 2008. godine. Iznajmljivanje stanova odnosno smještaja bilo koje vrste predstavlja gospodarsku djelatnost pružanja usluga na tržištu.

Zastupnici Mirela Holy, Sonja König, Igor Kolman, Boris Blažeković i Ivica Mandić zalažu se za rodno neutralnu primjenu zakona, što predlagatelj nije prihvatio iz razloga fokusiranja na prava homoseksualnih zajednica koja ne želi eventualno umanjiti činjenicom da se odnosi na sve osobe neovisno o spolnoj orijentaciji.

Zastupnica Ingrid Antičević-Marinović predlaže promijeniti termin prestanka životnog partnerstva „raskid“ u „razvod“. Kako je riječ samo o izričaju, predlagatelju je prihvatljiviji postojeći termin.

Nije prihvaćen prijedlog Odbora za obitelj, mlade i sport te zastupnika Ante Babića, Željka Reinera i Ante Sanadera da se umjesto „zajednica obiteljskog života koristi izričaj „zajednica života“. Pravo na obiteljski život zajamčeno je Ustavom Republike Hrvatske, Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda te potvrđen odlukama Europskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Nije prihvaćena primjedba zastupnice Jadranke Kosor vezana uz vrijeme trajanja zajednice kao uvjeta za ostvarivanje skrbi o djetetu (članak 42.) Predlagatelj se u ovom slučaju odlučio dati prednost sadržaju ispred formalnih uvjeta. Trajanje veze između dvije osobe, kao lako mjerljiv formalni uvjet može, ali i ne mora, biti pokazatelj kvalitete te veze. S obzirom na ovakvu relativnost Predlagatelj je odlučio sudovima povjeriti osjetljivi zadatak procjene da li je u najboljem interesu djeteta da se u konkretnom slučaju zasnuje partnerska skrb nad djetetom.

U raspravi je sudjelovao velik broj zastupnika koji su iznosili svoja osobna razmišljanja i stajališta svjetonazorskog karaktera koja ne mogu biti predmet ovog očitovanja.